

Розділ

4

**ІНОЗЕМНІ ЧЛЕНИ
Національної академії
аграрних наук
України**

АЛІЄВ
Джалал
Алірза огли
(1928–2016)

*Вчений у галузі рослинництва,
доктор біологічних наук,
іноземний член НААН (1995),
Азербайджан*

Народився 30 червня 1928 р. у м. Нахічевань (Азербайджан).

У 1944 р. закінчив факультет природознавства Вчительського інституту, у 1951 р. – біологічний факультет Азербайджанського державного університету з відзнакою, а в 1954 р. – аспірантуру Академії наук Азербайджану зі спеціальності фізіологія рослин.

У 1955 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук на тему: «Вплив мікроелементів на розвиток і врожайність пшениці», у 1971 р. – доктора біологічних наук на тему: «Фотосинтетична діяльність, мінеральне живлення і продуктивність рослин».

У своїй послідовній та цілеспрямованій діяльності Дж. Алієв проводив комплексні дослідження фотосинтезу як основи продуктивного процесу. Вивчав фізіологічні, біохімічні та молекулярно-генетичні основи продуктивності рослин, а також продуктивні процеси на всіх рівнях структурно-функціональної організації життєдіяльності рослинного організму, зокрема як основи врожайності сільськогосподарських рослин, головним чином пшениці.

З 1951 р. Дж. Алієв проводив наукові пошуки у відділі фізіології рослин Азербайджанського науково-дослідного інституту землеробства, а з 1971 р. – паралельно і у створеному ним відділі молекулярно-генетичних основ продуктивних процесів у Інституті ботаніки Національної академії наук Азербайджану. Упродовж 1981–1990 рр. працював академіком-секретарем відділення біологічних наук Академії наук Азербайджану. Активно займався політичною діяльністю, тричі був обраний до Мілі Меджлісу Азербайджанської Республіки (1995; 2000; 2005).

Академіком засновано власну наукову школу. Під його науковим керівництвом підготовлено понад 80 кандидатів та докторів наук. Багато його учнів працюють у наукових центрах СНД, США, Німеччини, Канади, Ав-

стралії, Японії, Швеції, Ізраїлю. У 1993 р. за значні досягнення в дослідженні молекулярних основ біопродуктивних процесів Дж. Алієв та його колеги отримали 8 грантів Міжнародного фонду Сороса.

Автор понад 500 наукових праць, у тому числі 20 монографій та книг.

У 1995 р. обраний іноземним членом УААН Відділення рослинництва, Російської академії сільськогосподарських наук (1995), Академії аграрних наук Республіки Білорусь (1996), членом Міжнародного товариства з молекулярної біології рослин (1994), Американського товариства біологів рослин (1994), Міжнародного товариства з дослідження фотосинтезу (1995), Товариства фізіологів рослин Японії (1997), Міжнародного товариства з клітинного стресу (1998). У 1976 р. обраний членом-кореспондентом, а у 1980 р. – дійсним членом Академії наук Азербайджану.

Президент фонду «Розвиток нових напрямів біологічної науки» (BEYSIF) (1994), голова Керівного комітету з генетичних ресурсів рослин і керівник Національної програми з генетичних ресурсів (1996), голова Національного комітету з біоетики, етики науки та технології при ЮНЕСКО (1999), Азербайджанського товариства біохіміків та молекулярних біологів (1999), уповноважений голова Міжнародного товариства з охорони нових сортів рослин (2004).

За значні досягнення у науці Джалал Алієв нагороджений почесним званням заслуженого діяча науки (1982), вищою відзнакою Азербайджанської Республіки – орденом Незалежності (1998) і орденом Слави Грузинської Республіки (2003), медалями «За відважну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.» (1946), двічі відзначений орденом Трудового Червоного Прапора (1978, 1986) та багато ін.

Помер 31 січня 2016 р.

АТАНАСОВ Атанас Іванов

*Вчений у галузі рослинництва,
доктор сільськогосподарських наук,
іноземний член НААН (1993),
Болгарія*

Народився 14 серпня 1943 р.

У 1967 р. закінчив агрономічний факультет Вищого сільськогосподарського інституту (м. Софія, Болгарія), за фахом агроном із селекції і насінневого виробництва.

Трудову діяльність розпочав в Інституті цукрових буряків (м. Шумен) завідувачем лабораторії (1967–1974). Упродовж 1974–1985 рр. очолював групу в Інституті генетики (м. Софія). Протягом 1985–1988 рр. обіймав посаду директора Центральної лабораторії генетичної інженерії (м. Костинброд). Потім працював директором Костинбродського інституту генетичної інженерії (1988–1994). Упродовж 2001–2008 рр. очолював Агробіоінститут.

У 1977 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук на тему: «Дослідження органогенетичних властивостей тканинних і клітинних культур цукрових буряків (*Beta vulgaris* L.) з метою використання їх у генетиці й селекції». У 1989 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук на тему: «Біотехнології у рослинництві».

У 1982 р. отримав звання старшого наукового співробітника II ступеня в Інституті генетики Болгарської академії наук, а в 1989 р. – старшого наукового співробітника I ступеня в Інституті генетичної інженерії Болгарської сільськогосподарської академії.

Зараз А. Атанасов очолює Об'єднаний геномний центр, партнерами якого виступають Софійський університет імені Св. Климентія Охридського і Болгарська сільськогосподарська академія. Вчений є головою Біологічного відділення Болгарської академії наук, Міжнародної консультативної ради Агробіоінституту, членом ради правління Болгарської сільськогосподарської академії, ради правління Спільки вчених Болгарії, Вищої атестаційної комісії.

Наукові інтереси зосереджені на рослинній геноміці, біотехнологіях, оцінці ризику та біобезпеці. Науковцеві належать розробка, адаптація і запровадження методів клітинної та генної інженерії (тканинної культури, клітинна й молекулярна генетика); методів ДНК-маркерів, високоефективних методів генотипування, методів клонованого вегетативного розмноження, вірусної діагностики; методів генного клонування з метою створення унікального генбанку, методів геноміки для пріоритетних видів. Крім того, вчений запровадив сорти тютюну Біопреславна і люцерни Леді.

Автор понад 270 наукових праць, опублікованих у болгарських та іноземних виданнях, 9 розділів у книгах, видав друком 6 наукових збірників, бюлетнів, 5 монографій, має 3 патенти.

У 1993 р. обрано іноземним членом УААН Відділення рослинництва.

Член-кореспондент Болгарської академії наук (1997), академік – дійсний член Болгарської академії наук (2003), член Російської академії сільськогосподарських наук (2003). Крім того, вчений є професором Університету Де Монтфорт, Лестр, Англія (1994), почесним доктором Університету сільськогосподарських наук і ветеринарної медицини, Клуж-Напока, Румунія (2001), почесним доктором Румунської сільськогосподарської академії наук (2005–2007), почесним професором Адміністрації сільськогосподарського розвитку, Китай (2005–2008), Аграрного університету в м. Ухані, Китай (2008–2010).

Керівник і учасник понад 60 міжнародних проєктів для V, VI і VII Рамкових програм ЄС, GEF/UNEP, FAO/MAAE, ICGEB та ін., пов'язаних з рослинними біотехнологіями, біобезпекою, біогічним та абіогічним стресом у рослин тощо. Науковець виступав доповідачем на численних (понад 350) міжнародних наукових форумах.

Головний редактор і член колегій у семи редакційних радах. Бере активну участь у міжнародних наукових та інших організаціях (IPTCA, EUCARPIA, EPSO та ін.), є національним представником EPSO; член Керівного комітету PRRI; президент BSBA (Чорноморська асоціація з біотехнологій).

За багаторічну сумлінну працю А. Атанасов відзначений понад 15 міжнародними нагородами.

БЕЛОЄВ Христо

*Вчений у галузі агроінженерії,
доктор технічних наук, професор,
іноземний член НААН (2020),
Болгарія*

Народився 15 серпня 1958 р. у м. Павликени (Болгарія).

У 1977 р. – закінчив коледж механізації сільського господарства у м. Павликени за спеціальністю сільськогосподарська техніка; у 1984 р. – закінчив Русенський університет Ангел Канчев за спеціальністю сільськогосподарська техніка.

Працює в Русенському університеті з 1984 р. і пройшов усі академічні сходинки. Починав з посади асистента на кафедрі сільськогосподарського машинобудування, став старшим асистентом, доцентом і професором, згодом завідувачем цієї кафедри, деканом сільськогосподарського та промислового факультету, а у 2007 р. був обраний ректором Русенського університету.

У 1997 р. захистив докторську дисертацію. У 2002 р. обраний доцентом, у 2008 р. захистив кандидатську дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук, а у 2009 р. був обраний професором. У 2014 р. обраний членом-кореспондентом Болгарської академії наук. З 26 жовтня 2021 р. – академік Болгарської академії наук.

Його наукові інтереси – проектування сільськогосподарської техніки; комбіновані робочі органи та комбіновані машини; дослідження і випробування сільськогосподарської техніки; ерозійні та протиерозійні технології; стале сільське господарство, транспорт, енергоефективність і екологія; вища освіта.

Автор понад 400 наукових публікацій, 23 монографій, 10 підручників, 30 інновацій, патентів та корисних моделей; цитовані наукові праці та публікації – понад 520. Він є керівником 15 докторантів і 32 аспірантів. Керівник і учасник низки розробок та проектів міжнародного і національного значення, зокрема спільні дослідження із вченими з інших країн.

У 2020 р. вченого обрано іноземним членом НААН Відділення землеробства, меліорації та механізації.

Вчений активно займається суспільною діяльністю. Так, він був головою міської ради м. Русе та радником (2015–2019); Головою Генеральної Асамблеї Русенського університету Ангел Канчев (2016–2018); ректором Русенського університету Ангел Канчев (2007–2011 і 2011–2015 рр.); з 20 лютого 2018 р. і донині – голова Вченої ради Русенського університету. Голова Спільки вчених – філія у місті Русе (з квітня 2012 р. і донині). Президент «Конференції дунайських ректорів» у 2011 р. та віце-президент у 2010 і 2012 рр. Заступник голови Ради ректорів у Болгарії (2012–2016). Член Керівного комітету Асоціації Вишеградського університету та співзасновник Асоціації (з листопада 2011 р. і донині). Член Ради директорів сільськогосподарської академії (з 2008 р. і донині). Член Міжнародної організації з переробки ґрунтів (ISTRO) та віце-президент її філії в Болгарії (з 2008 р. і донині). Член Європейської Організації Збереження Ґрунтів – ESSC (з 2008 р. по теперішній час). Член Науково-консультаційної ради при Міністрі сільського господарства та продуктів харчування (з 2008 р. і донині).

Белоев Христо займається міжнародним науковим співробітництвом і бере участь у більш ніж 40 національних та міжнародних проєктах, включаючи спільні дослідження з дослідниками інших країн.

Почесний доктор Словацького сільськогосподарського університету у Нітрі, Словаччина (2011), Поволзького державного університету у м. Тольятті, Росія (2012), Університету Бакеу «Василе Алесандрі», Бакау, Румунія (2013), Університету Менделя, Брно, Чехія (2014), Казахського національного аграрного університету, м. Алмати, Казахстан (2015), Військово-морської академії, Констанца, Румунія (2015), Гаварського державного університету, м. Гавар, Вірменія (2017).

Неодноразово був відзначений національними та міжнародними інститутами, академіями, науковими організаціями, університетами, асоціаціями. Нагороди – орден «Св. Кирила і Мефодія» I ступеня (2016), наукова премія «Піфагор» (2013); Русенська премія за загальний внесок у сферу освіти та науки, (2009); Премія «Людина XXI століття», Асоціація Болгарія (2010); Золота медаль Міжнародної сільськогосподарської виставки AGRA-2009 за наукову діяльність та публікації (2009); Золотий знак муніципалітету Русе (2008); лауреат Премії «За видатні досягнення в аграрній науці» за 2020 рік, яка присуджена Національною академією аграрних наук України.

Також він є Почесним громадянином міст Разград (2013), Русе (2014), Павлікени (2014), Відін (2019).

БОГДЕВІЧ Йосип Михайлович

*Вчений у галузі агрохімії
і сільськогосподарської радіоекології,
доктор сільськогосподарських наук, професор,
іноземний член НААН (2002),
Республіка Білорусь*

Народився 28 серпня 1937 р. у с. Василюшки Щуринського району Гродненської області (Республіка Білорусь).

У 1960 р. закінчив агрономічний факультет Гродненського сільськогосподарського інституту. З 1966 р. працював спочатку науковим співробітником, а потім завідувачем лабораторії. З 1971 р. – заступник директора з наукової роботи Білоруського науково-дослідного інституту ґрунтознавства та агрохімії. У 1980–2005 рр. очолював Інститут ґрунтознавства та агрохімії НАН Білорусі; 2006 р. – завідувач відділу родючості ґрунтів і лабораторії моніторингу родючості ґрунтів та екології цього інституту.

У 1970 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Залежність врожаю цукрових буряків від агрохімічних властивостей ґрунтів і добрив», у 1992 р. – докторську на тему: «Агрохімічні шляхи підвищення родючості дерно-підзолистих ґрунтів». Наукова робота отримала високу оцінку у фаховому середовищі, того самого року автору було присвоєно вчене звання професора.

Учений розробив наукові основи ефективного підживлення й управління родючістю ґрунтів. Обґрунтував концепцію регульованого підвищення родючості дерново-підзолистих ґрунтів, визначив шляхи подолання негативних наслідків хімічного і радіоактивного забруднення ґрунтів. Розробив інтегровані моделі родючості ґрунтів з екологічними обмеженнями щодо застосування засобів хімізації і нормативно-методичну основу комп'ютерної системи добрив, комплекс практичних заходів із підвищення родючості ґрунтів та ефективності добрив у республіці з відмінною особливістю планування робіт за принципом «знизу – вгору»: поле – сівозна – господарство. Запропонував серію нових, екологічно придатних форм мінеральних добрив з додаванням мікроелементів і біостимуляторів.

Автор понад 500 наукових праць і рекомендацій, у тому числі 6 монографій, 29 авторських свідоцтв на винаходи. Під керівництвом ученого підготовлено 4 докторів і 12 кандидатів наук.

У 2002 р. обраний іноземним членом УААН Відділення землеробства, меліорації та механізації. Академік Академії аграрних наук Республіки Білорусь (1994), академік Національної академії наук Білорусі (2003).

Активно займається суспільною діяльністю: член Національної комісії з радіаційного захисту при Раді Міністрів Республіки Білорусь, член міжнародних товариств ґрунтознавців і радіоекологів, учасник численних міжнародних проєктів із подолання наслідків Чорнобильської катастрофи в Білорусі, Росії, Україні. Протягом 1982–2006 рр. очолював спеціалізовану вчену раду із захисту докторських дисертацій зі спеціальності агрохімія, агроґрунтознавство та агрофізика, з 2006 р. – член президії ВАК Республіки Білорусь. Йосип Михайлович – заступник головного редактора журналу «Вісці НАН Беларусі. Серія аграрных навук», член редколегій журналів «Доклады НАН Беларусі», «Природные ресурсы».

За значний внесок у розвиток науки агроґрунтознавства нагороджений золотою і срібними медалями ВДНГ СРСР, двома Почесними Грамотами Верховної Ради БРСР (1981, 1987), Почесною грамотою Ради Міністрів Республіки Білорусь (2004), Лауреат Міжнародної премії союзу виробників калію (1995), Державної премії Республіки Білорусь за цикл робіт «Створення комплексу навчальної літератури з агрохімії для вищих і середніх спеціальних сільськогосподарських навчальних закладів» (2002). У 1997 р. присвоєно почесне звання заслуженого працівника сільського господарства Республіки Білорусь, у 2003 р. присуджена Державна премія Республіки Білорусь у галузі науки і техніки.

ВАРАДІ Ласло

*Вчений у галузі рибництва,
іноземний член НААН (2002),
Угорщина*

Народився 13 липня 1948 р. у м. Дюла (Угорщина).

У 1972 р. одержав диплом інженера з механізації сільського господарства у Гедьольському сільськогосподарському університеті (Угорщина). У 1974 р. отримав другу освіту за фахом керування водними ресурсами в сільському господарстві.

Трудову діяльність розпочав у Науково-дослідному інституті іригації у м. Сарваш на посаді асистента-дослідника. З 1975 р. – у Науково-дослідному інституті рибного господарства, аквакультури й іригації. Починав як дослідник, потім працював головним інженером (1974–1982), заступником директора з технічних питань (1982–1991). З 1991 р. обіймає посаду генерального директора інституту.

У 2001 р. захистив у Дебреценському університеті докторську дисертацію на тему: «Розробка водозберігаючих та екологічних аквакультурних систем».

Серед найбільших здобутків вченого є запровадження нової техніки типу «аератор», що подає лотки й устаткування для вилову риби у прісноводних водоймах аквакультури Угорщини. Він зробив значний внесок у розвиток переробних систем угорських рибопродуктів. Як технічний експерт з аквакультури РАО та інших міжнародних організацій, науковець сприяв розвитку життєздатних технологій аквакультури в країнах, що розвиваються (Азії, Африки і Латинської Америки). Постійно займається викладацькою діяльністю, присвяченою інженерним аспектам аквакультури в межах міжнародних програм розвитку цієї галузі в угорських та іноземних університетах. Доцент Університету «Сент-Івштан» (м. Гедьоле, Угорщина), доцент Центру сільськогосподарських наук Дебреценського університету (Угорщина), завідувач віддаленого факультету управління рибним господарством Центру сільськогосподарських наук Дебреценського уні-

верситету, менеджер і керівник численних науково-дослідних проєктів з аквакультури.

У 2000 р. обраний віце-президентом Угорської асоціації виробників риби, президентом угорської асоціації «Акварпарк». Голова Комітету Східної Європи Товариства європейської аквакультури (2000–2002), президент Європейського товариства аквакультури (ЕА8) (2006–2008), голова Підкомітету з аквакультури РЛЮ/БІРЛС (2000–2010), член ради з управління Європейської технологічної й інноваційної платформи з аквакультури (ЕАТІР), президент мережі центрів аквакультури у Центральній і Східній Європі.

Автор понад 200 науково-технічних праць.

У 2002 р. обраний іноземним членом УААН Відділення ветеринарної медицини та зоотехнії.

Пріоритетними напрямками двосторонньої співпраці Угорщини й України є селекційно-генетичні дослідження в рибному господарстві та поширення новітніх технологій культивування, особливо цінних об'єктів рибництва, зокрема представників осетрових та сомових риб. Вчений сприяє регулярній організації і проведенню українсько-угорських науково-практичних конференцій та стажуванню молодих учених України в наукових установах Угорщини. Член Комітету управління водними ресурсами у сільському господарстві, Комітету селекції і годівлі тварин, секції сільськогосподарських наук Угорської академії наук, Рибальської палати науково-дослідної досвідченої групи при Міністерстві сільського господарства Угорщини, Угорського комітету рибного господарства, Угорської асоціації гідрології. Входить до складу Європейського товариства аквакультури, Всесвітнього товариства аквакультури, Товариства аквакультурної інженерії, міжнародної асоціації економіки та управління в аквакультурі. З 1980 р. постійно проводить консультації для міжнародних організацій щодо інженерних аспектів аквакультури рибних господарств і їхнього розвитку в таких країнах, як: Бразилія, Китай, Куба, Іран, Лаос, Лесото, Папуа – Нова Гвінея, В'єтнам. Упродовж 1995–1999 рр. – координатор проєкту «West-East-South», спрямованого на інституціональний розвиток стійкої аквакультури у дельті р. Меконг у В'єтнамі за фінансової підтримки уряду Нідерландів.

ВЕНГЛЯЖЕ Кароль

*Вчений у галузі тваринництва
і рибного господарства,
доктор сільськогосподарських наук, професор,
іноземний член НААН (2009),
Польща*

Народився 13 листопада 1941 р. у м. Кончице Вельке поблизу Цешина (Польща). У 1966 р. закінчив Вищу сільськогосподарську академію у м. Кракові. Отримав ступінь магістра інженера сільського господарства. У 1972 р. закінчив Інститут сільськогосподарської техніки Сільськогосподарської академії у м. Вроцлав. Трудову діяльність розпочав заступником директора Державного машинного центру (1967–1972).

У 1972–1992 рр. працював головою Сільськогосподарського кооперативного комбінату. Наступні два роки очолював Торгово-виробниче обслуговуюче ВАТ «Гамбіт» у м. Цешин (1992–1994). Надалі керував експериментальною лабораторією Інституту зоотехнії (1994–2001). Упродовж 2001–2003 рр. очолював керівництво ТОВ «Зоотехніка», акціонерне товариство «Група ІЗ», ВАТ «Зооінженерія ІЗ». У 2004–2007 рр. обіймав посаду директора Самостійного дослідницького центру, створеного Інститутом зоотехніки, доцент. Екстраординарний професор факультету науки про матеріали та середовище Технічно-гуманітарної академії в Інституті захисту та інженерії навколишнього середовища (2007–2009). З 2009 р. – Президент науково-виробничого дослідного філіалу при Інституті зоотехніки. У 1980 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук, у 2006 р. – доктора сільськогосподарських наук. У 2009 р. присвоєно вчене звання професора.

Наукова діяльність вченого багатогранна. Він бере участь у розробці і виконанні багатьох науково-технічних програм, зокрема вирішує завдання з проблем розведення, вирощування, безприв'язного утримання сільськогосподарських тварин; виробництва кормів; захисту навколишнього середовища, екології сільськогосподарських продуктів і впливу забруднень важкими металами на продукцію тваринного походження. Брав безпосередню участь при отриманні першої в Європі трансгенної свині. У галузі

тваринництва та рибицтва, професор тісно співпрацює з науковими установами Національної академії аграрних наук України, зокрема Інститутами рибного господарства, тваринництва, свинарства, розведення і генетики тварин. Розроблена та почала працювати програма з вивчення екосистем ставів, розвитку природної кормової бази, підвищення якості отриманої рибної продукції при застосуванні органічної технології ведення рибицтва на рівні Європейських стандартів.

Наукові здобутки вченого відображено у понад 200 наукових працях, серед яких монографії, статті, технології, виданих друком у Польщі, Англії, Україні, Росії, Німеччині тощо. Під керівництвом вченого захищено 2 докторські і 2 кандидатські дисертації.

У 2009 р. обрано іноземним членом УААН Відділення ветеринарної медицини та зоотехнії. Депутат парламенту Силецького воєводства III каденції, член Наукової ради, голова Комісії з розвитку дослідницької бази Інституту зоотехніки (з 2001), член Комісії сільськогосподарських наук Польської академії наук, присяжний Цешинського районного суду та ін.

К. Венгляже відзначений такими нагородами: «Срібна почесна медаль ГТО» (1974), «Срібний хрест за заслуги» (1975), медаль «За заслуги для Бельського воєводства» (1977), «Медаль заслуженого діяча кооперативного руху» (1978), бронзова медаль «За заслуги із захисту суспільного порядку» (1978), золота медаль «За видатні заслуги для Сільськогосподарської академії в Кракові» (1978), «Золота почесна медаль ГТО» (1979), «Золотий хрест за заслуги» (1980, 1983), бронзова та срібна медалі «За заслуги для обороноздатності країни» (1983, 1984), медаль «40-річчя НП» (1984), золота медаль «Заслужений працівник харчової промисловості і заготівлі» (1985), «Кавалерський хрест ордену відродження Польщі (1985), медаль «Заслужений працівник виробничих сільгоспокооперативів» (1988), «Офіцерський хрест ордену відродження Польщі» (2005). Заслужений працівник сільського господарства (1978, 2000, 2005).

ВІДЕНОВИЧ Жіворад

*Вчений у галузі рослинництва,
іноземний член НААН (2001),
Республіка Сербія*

Народився у листопаді 1946 р. у м. Доня Каменіца (Сербія). Закінчив агрономічний факультет Белградського університету. У 1975 р. захистив кандидатську дисертацію, а у 1982 р. – докторську. З 1971 р. працював в Інституті кукурудзи «Земун Поле». З 1989 р. обіймав посаду директора з наукової роботи, з 1995 р. – заступника генерального директора, генерального директора Інституту кукурудзи «Земун Поле» (1998–2002).

Жіворад Віденович – провідний учений з технологій вирощування зернових культур у Республіці Сербія. Пройшов шестимісячне стажування в університеті штату Айова (США).

Вчений видав друком понад 100 наукових праць. Більше 15 років співпрацює з ННЦ «Інститут землеробства НААН». За його безпосередньої участі створено і працює спільне Українсько-сербське підприємство «Земун Поле – Україна».

У Реєстрі сортів рослин України на 2001 р. є чотири високоврожайні гібриди кукурудзи югославської селекції – ЗПСК-704, ЗПТК-196, ЗПТК-209, ЗПТК-256. За останні роки створено та передано до державного сорто випробування сумісні гібриди кукурудзи: Десна СВ, Прип'ять, Бершадь.

У 2001 р. Жіворад Віденович обрано іноземним членом УААН Відділення рослинництва.

ГАЇНА Борис Сергійович

*Вчений у галузі
виноробства і виноградарства,
іноземний член НААН (2020),
Республіка Молдова*

Народився 17 серпня 1947 р. у с. Кіцкани Теленештського району Молдавської РСР у сім'ї вчителів Гаїна Сергія Олександровича і Єфросинії Максимівни.

Його дід, Гаїна Олександр Іванович, заснував у 1949 р. колгосп і керував ним до 1954 р.

По закінченню середньої школи в 1965 р. вступив на навчання до Кишинівського політехнічного інституту ім. С. Лазо, який закінчив з відзнакою 1970 р. і був направлений на роботу асистентом кафедри виноробства КПІ ім. С. Лазо. Переддипломну практику Б.С. Гаїна проходив на Московському експериментальному заводі шампанських вин і з великим успіхом захистив диплом інженера-технолога. З січня по липень 1972 р. проходив курси підвищення кваліфікації в галузі «Технічна біохімія» при Московському технологічному інституті харчової промисловості у члена-кореспондента АН СРСР В.Л. Кретовича і проф. З.М. Кишковського.

У 1973–1975 рр. Б.С. Гаїна навчався в очній аспірантурі Всесоюзного науково-дослідного інституту виноробства і виноградарства «Магарач» під керівництвом проф. Н.М. Павленка – экс-президента Міжнародної організації винограду і вина. Після закінчення аспірантури працював молодшим науковим співробітником у ВНДІВіВ «Магарач» (1975–1977) і заступником завідувача відділу спеціальних вин (1977–1979). У цей самий час Б.С. Гаїну обрали головою Ради молодих учених і фахівців міста Ялта Кримської області.

У 1977 р. Б.С. Гаїна успішно захистив у ВНДІВіВ «Магарач» кандидатську дисертацію з проблеми стабілізації соків і вин, результати якої були впроваджені на підприємствах Криму і Молдавії.

За успіхи в науковій і впроваджувальній діяльності у вересні 1977 р. Б.С. Гаїну нагородили дослідницькою путівкою в наукові центри технічної

біохімії та сільського господарства Німецької Демократичної Республіки (Берлін, Потсдам, Франкфурт на Одері та ін.).

Наприкінці 1978 р. отримав офіційне запрошення Мінсільгоспу МРСР обійняти посаду завідувача відділу виноробства Молдавського НДІ садівництва, виноградарства і виноробства. Цей відомий в СРСР науковий підрозділ був заснований і впродовж багатьох років керований Героєм Соціалістичної праці, членом-кореспондентом АН МРСР П.М. Унгуряном. У 1979–1990 рр. працював завідувачем відділу виноробства МНШВВ; у 1981–1982 рр. він проходив наукове стажування з технічної біохімії і виноробства в Університеті П м. Бордо – Франція.

Починаючи з осені 1990 та по березень 2004 р., працював на посаді заступника директора МНШВВ з науки; в 1992 р. успішно захистив у ВНДІВіВ «Магарач» докторську дисертацію. За його участю в Молдові була створена і активно працювала Всесоюзна координаційна рада з селекції винограду і технологій у виноградарстві із залученням вчених з Одеси, Ялти, Краснодару, Новочеркаська, Ташкента, Кишинєва і Москви.

У 1995 р. обраний членом-кореспондентом Академії наук Молдови по Відділенню інженерно-технічних наук.

У 2004 р. член-кореспондент АНМ обраний Головним вченим секретарем Академії наук Молдови. Під його керівництвом була проведена велика робота по реорганізації всього наукового співтовариства Республіки Молдова, істотно зміцнена матеріально-технічна база інститутів агропромислового комплексу та розширено співробітництво вчених Молдови з колегами з України, Білорусії, Російської Федерації, Болгарії, Франції, Італії, Німеччини, Румунії, Чорногорії та інших країн.

У 2007 р. на Загальних зборах Академії наук Молдови Б.С. Гаїну обрали дійсним членом – академіком АНМ.

У 2008–2019 рр. академік Б.С. Гаїна працював на посаді академіка-секретаря Відділення аграрних наук АНМ і зробив великий внесок у зміцнення наукового співробітництва з колегами низки відомих галузевих інститутів, серед яких: Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова (Одеса), ШВВ «Магарач» (Ялта), ВНДШБіВІП (Москва), ПКЗНДІСіВ (Краснодар), Національні академії аграрних наук України, Білорусії і Румунії.

За успішну співпрацю з ученими Франції Б.С. Гаїні був присуджений почесний титул «Людина 1993 року у Світі енології»; є Почесним членом Спілки виноградарів і виноробів Франції (2003); у 2012 р. – присудили Золоту медаль ім. В.Є. Таїрова (м. Одеса, Україна), в 2017 р. – титул «Почесний член Академії Аграрних Наук Румунії», а в 2020 р. – «Почесний закордонний член Національної академії аграрних наук України».

Академік, професор Б.С. Гаїна є автором (співавтором) понад 660 наукових статей, 25 монографій, у тому числі двох навчальних посібників з виноробства та харчової технології; він є співавтором 55 винаходів і 35

марок вин і напоїв різних типів, впроваджених у виноградарстві та виноробстві Республіки Молдова.

У 2013 р. році присуджено почесне звання «Doctor Honoris Causa» Кагульського державного університету Республіки Молдова. Нагороджений безліччю дипломів і медалей міжнародних салонів винаходів (Мінськ, Севастополь, Одеса, Бухарест, Ясси, Москва, Брюссель, Женева, Кишинів та ін.).

Під його керівництвом підготовлено та захищено 10 докторських (кандидатських) дисертацій і одна хабілітатська (докторська), 79 дипломних робіт в Технічному університеті Молдови. У 1993 р. створив спеціалізовану вчену раду з захисту кандидатських і докторських дисертацій з виноградарства та виноробства при МНПВВ, головою якої він є і понині, де відбувся захист 21 кандидатської та 5 докторських дисертацій.

З 1970 р. і дотепер Б.С. Гаїна читає університетські курси з виноробства, технічної біохімії та з товарознавства харчових продуктів у вишах Молдови російською, французькою (франкофонне відділення ТУМ) і румунською мовами. Курси лекцій з технології безперервної шампанізації, розробленої в СРСР, професор Б.С. Гаїна прочитав в Університеті М. Бордо – Франція, Інституті Виноградарства і Виноробства м. Фрайбург – Німеччина, Інституті плідництва м. Леднице – Чехія, Інституті Виноградарства і Виноробства м. Плевен – Болгарія. У 2020 р. обраний іноземним членом НААН Відділення рослинництва.

У 2017 р. Б.С. Гаїна нагороджений орденом Республіки Молдова «Gloria Muncii» (За доблесну працю).

ГЛАМУЗИНА Бранко

*Вчений у галузі рибництва,
доктор природничих наук, професор,
іноземний член НААН (2020),
Хорватія*

Народився 30 січня 1962 р. у м. Мостар.

У 1989 р. закінчив Університет у Сараєво, де здобув кваліфікацію магістр наук в області біології.

Трудову діяльність Гламузіна Бранко розпочав у 1986 р. в Інституті океанографії та рибного господарства на посаді науковий співробітник. З 1990 р. – директор Agrodelta Ltd, Rogotin-Ploce, з 1998 р. – дослідник Інституту океанографії та рибного господарства. З 2001 р. – професор, з 2003 р. – проректор, а з 2014 р. і донині – керівник (декан) Університету Дубровника Департаменту по аквакультури.

Напрямок роботи за трудову діяльність: аквакультура, марикультура, прибережне рибальство, відтворення, генетика, вища освіта.

Науковий ступінь доктора природничих наук отримав у 1998 р.

Професор Гламузіна Бранко є координатором міжнародних проєктів: «Дослідження гамет на ранніх стадіях життя місцевих видів риб» (1999–2002); «Вплив зміни клімату на середземноморських літоральних спільнотах: втрати прибережних екосистем» (2008–2010); «Розмноження кріоконсервованими гаметами, запліднення» (2010–2011) та ін. Національні проєкти: «Полікультура рибництва в солонуватих і прісних водах дельти Неретви» (2004–2006); «Останні розробки Delta Water Neretve – їх вплив на запаси риби і молюсків, місцевих рибних ресурсів соціально-економічного становища місцевого населення» (2008–2010). Автор інноваційних розробок: Інтродукція нових видів риб в марикультури; Розвиток технологій інверсій статі в морських риб; Розробка нових гібридів для марикультури; Розробка технології для виробництва устриць.

Бранко Гламузін є автором понад 250 наукових публікацій, виданих у міжнародних цитованих наукових виданнях.

За участі Бранко Гламузіна відбулися стажування українських фахівців в Університеті Дубровника з питань марикультури, зокрема вивчення технологій культивування морського окуня, морського караса та кефалей.

ГРИБ Станіслав Іванович

*Вчений у галузі рослинництва,
доктор сільськогосподарських наук, професор,
іноземний член НААН (2001),
Республіка Білорусь*

Народився 6 серпня 1944 р. у с. Савичі Дятлівського району Гродненської області (Республіка Білорусь).

У 1966 р. закінчив Білоруську сільськогосподарську академію, отримав диплом ученого агронома, а в 1970 р. – аспірантуру. У 1979 р. в Москві закінчив Вищу школу управління сільським господарством СРСР.

Упродовж 1978–1992 рр. працював керівником Західного селекційного центру зернових культур, членом секції зернофуражних культур ВАСГНІЛ, заступником директора Білоруського науково-дослідного інституту землеробства та кормів, керівником селекційного центру (1978–1995), протягом 1995–1997 рр. – віце-президентом Академії аграрних наук Республіки Білорусь. З 1997 р. і понині працює академіком-секретарем Відділення землеробства і рослинництва, член Президії Академії аграрних наук Республіки Білорусь.

У 1970 р. в Білоруській сільськогосподарській академії захистив дисертацію і отримав диплом кандидата сільськогосподарських наук, а в 1988 р. – доктора сільськогосподарських наук. З 1977 р. має почесне звання старшого наукового співробітника зі спеціальності селекція та насінництво, а з 1998 р. – професора зі спеціальності агрономія. Вчений науково обґрунтував та реалізував на практиці новий напрям селекції сортів зернових культур інтенсивного типу з урожайністю 7–10 т/га зерна для західного регіону СРСР.

С.І. Гриб видав друком понад 220 наукових праць, має 7 авторських свідоцтв на винаходи та 28 районваних сортів сільськогосподарських культур, зокрема 12 сортів ярого ячменю, 4 – вівса, 8 – тритикале та 2 – пше-ниці ярої.

Підготував 1 доктора та 6 кандидатів наук.

У 2001 р. обрано іноземним членом УААН Відділення рослинництва. У 1992 р. обрано членом-кореспондентом Академії аграрних наук Республіки Білорусь, а в 1994 р. – її дійсним членом (академіком).

Керівник ДНТП «Землеробство та рослинництво», голова науково-технічної ради із землеробства та рослинництва, член ВАК Республіки Білорусь, вчених рад із захисту докторських дисертацій при Білоруському науково-дослідному інституті землеробства та кормів і Білоруській сільськогосподарській академії, професор Білоруського аграрно-технічного університету, віце-президент спілки генетиків та селекціонерів Республіки Білорусь, член Європейської асоціації селекціонерів, національний координатор міжнародної програми з генетичних ресурсів рослин, член редколегії журналів «Вестник семеноводства в СНГ» і «Селекция и семеноводство». У 1995 р. обрано почесним доктором Білоруської державної сільськогосподарської академії.

Лауреат премії за видатні досягнення в галузі науки і техніки, виконані у співпраці з організаціями СРСР та Польщі на основі прямих зв'язків з виведення сорту вівса Буг (1988); лауреат Державної премії Республіки Білорусь в галузі науки і техніки за розробку нових методів та виведення високопродуктивних сортів ячменю й жита озимого (1994).

Нагороджений орденом «Знак Пошани» (1986), Грамотою Верховної Ради БРСР (1987), срібною та бронзовою медалями ВДНГ СРСР, дипломом ВДНГ БРСР, Грамотою Міністерства сільського господарства Республіки Білорусь.

ГРИГОРУК Володимир Васильович

*Вчений у галузі економіки
сільського господарства,
доктор економічних наук, професор,
іноземний член НААН (2007),
Республіка Казахстан*

Народився 27 листопада 1937 р. у с. Стави Кагарлицького району Київської області.

У 1963 р. закінчив факультет економіки та організації сільського господарства Української сільськогосподарської академії (нині – Національний університет біоресурсів та природокористування України). Після завершення навчання переїхав до Казахстану, де працював головним економістом радгоспу «Комаровський» Кокчетавської області, заступником начальника планово-економічного відділу Ціліноградського обласного управління сільського господарства.

З 1969 р. розпочалася наукова діяльність вченого. Навчався в аспірантурі Ціліноградського сільськогосподарського інституту, працював заступником директора з наукової роботи Ціліноградського філіалу Казахського науково дослідного інституту економіки та організації сільського господарства (КазНДІЕОСГ, 1970–1976), завідувачем відділу інтенсифікації сільськогосподарського виробництва (1976–1978), заступником директора з наукової роботи КазНДІЕОСГ (1979–1988).

У 1972 р. захистив дисертацію на здобуття ступеня кандидата, а у 1990 р. – доктора економічних наук. У 1994 р. присвоєно звання професора зі спеціальності економіка.

У 1988 р. очолив Головне управління планування соціального та економічного розвитку агропромислового комплексу Держагропрому Казахської РСР, одночасно був членом колегії Держагропрому і ради агропромислового комплексу. Протягом 1992–2001 рр. працював академіком-секретарем Казахської академії сільськогосподарських наук; упродовж 2002–2004 рр. обіймав посаду проректора з наукової роботи і міжнародних зв'язків Казахського національного аграрного університету; у 2005–2015 рр. – заступник генерального директора Казахського науково-дослідного інституту

агропромислового комплексу та розвитку сільських територій. У наступні роки – провідний науковий співробітник, керівник та виконавач грантових проєктів та галузевих цільових програм.

Перші наукові пошуки вченого пов'язані з дослідженням проблем організації внутрігосподарського розрахунку в радгоспах, економічною ефективністю підприємств та їх галузей. У його працях обґрунтовано концептуальні положення щодо підвищення ефективності та стабільності землеробства й лукопасовищного господарства, інтенсивного використання сільськогосподарських угідь Казахстану. Результати досліджень реалізувалися при підготовці першого покоління аграрних законів ринкового типу: про оренду, про селянське господарство, про пріоритетність розвитку аулу, села і агропромислового комплексу, про земельний податок, земельного кодексу, урядової програми «Аул» та інших програм з реформування і розвитку АПК Казахстану, в розробці яких приймав безпосередню участь.

Дослідження та публікації останніх років присвячені економічним проблемам адаптації сільського господарства до зміни клімату, екологізації та розвитку органічного сільського господарства.

Як місцевий консультант брав участь у реалізації низки проєктів, спрямованих на реформування сільського господарства, що втілювалися в Казахстані міжнародними організаціями.

Автор та співавтор близько 330 наукових праць з питань аграрної економіки, в тому числі 6 монографій та близько 40 рекомендацій і методичних розробок по актуальних проблемах розвитку агропромислового сектору економіки Казахстану. Під керівництвом В.В. Григорука підготовлено 2 докторів і 23 кандидатів економічних наук.

Член-кореспондент, академік Академії сільськогосподарських наук Республіки Казахстан (1994), академік Національної академії наук Республіки Казахстан (2004).

У 2007 р. обраний іноземним членом НААН Відділення аграрної економіки і продовольства.

За досягнуті успіхи в галузі науки нагороджувався нагрудним знаком «За заслуги в розвитку науки Республіки Казахстан» (2002, 2014), указом Президента Республіки Казахстан – орденом «Курмет» (2017). Має відомчі нагороди – почесні грамоти міністерств сільського господарства та освіти і науки.

ГУСАКОВ Володимир Григорович

*Вчений у галузі аграрної економіки,
доктор економічних наук, професор,
іноземний член НААН (2002),
Республіка Білорусь*

Народився 12 лютого 1953 р. у с. Ботвиново Чечерського району Гомельської області (Республіка Білорусь).

Закінчив Білоруську державну сільськогосподарську академію (1976). З 1976 р. – головний економіст в колгоспі «17 партз'їзд» Славгородського району Могильовської області, з 1979 р. – у Білоруському НДІ економіки і організації сільського господарства, з 1988 р. – докторант Всесоюзного НДІ економіки сільського господарства (м. Москва), з 1992 р. – завідувач сектором, 1994 р. – директор Білоруського НДІ економіки та інформації АПК (з 2010 р. – Інститут системних досліджень АПК НАН Білорусі); з 1997 р. – віце-президент Академії аграрних наук Республіки Білорусь; з 2002 р. – віце-президент, академік-секретар Відділення аграрних наук НАН Білорусі, з 2004 р. – заступник Голови Президії НАН Білорусі, з жовтня 2013 р. – Голова Президії НАН Білорусі.

Наукові дослідження – з організації управління та управлінської праці в сільському господарстві, ефективності використання виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств, організації та ефективного функціонування аграрного ринкового господарського механізму. Досліджує питання теорії, методології та практики аграрної реформи і формування в АПК, розвиненої системи ринкових відносин. Вивчає механізми госпрозрахункових і кооперативних відносин у сільському господарстві, розробляє теоретичні основи і практичні моделі нової якості механізму господарювання і великотоварних інтеграційних структур в АПК, методи і методики ефективного функціонування аграрного комплексу, принципи і моделі наукової організації та сталого функціонування АПК в ринкових умовах, напрямки, сценарії і механізми аграрної політики і стратегії, методи і механізми забезпечення збалансованості продуктових ринків і продовольчої безпеки країни. Один з основних авторів і наукових керівників

ряду концепцій і програм реформування і розвитку АПК країни в нових умовах, у тому числі Державної програми відродження та розвитку села на 2005–2010 рр. та Державної програми сталого розвитку села на 2011–2015 рр.

Головний редактор журналів «Весці НАН Білорусі. Серія аграрних наук» та «Аграрная економіка». В останні роки дослідження концентруються на проблемах макроекономічного розвитку Республіки Білорусь та проблеми сталого розвитку науки і наукового забезпечення економіки країни.

Автор і співавтор понад 1000 наукових і науково-популярних праць, зокрема 35 книг і монографій. Створив школу вчених-економістів, підготовлено 25 докторів економічних наук та 15 кандидатів економічних наук.

В.Г. Гусаков – академік (2003), академік Академії аграрних наук Республіки Білорусь (1999–2002), іноземний член Національної академії аграрних наук України (2002), Російської академії сільськогосподарських наук (2007), Академії сільськогосподарських наук Республіки Казахстан (2010), Латвійської академії сільського та лісового господарства (2013), почесний доктор Української сільськогосподарської академії (2004), доктор економічних наук (1994), професор (1998). Заслужений діяч науки Республіки Білорусь (2004).

Нагороджений Орденом Святителя Кирила Туровського (2011), орденом «За заслуги» III ступеня (2013, Україна). Почесний громадянин Чечерського району Гомельської області (2011).

ДЖОНСОН Стенлі Р.

*Вчений у галузі економіки
сільського господарства,
іноземний член НААН (1993),
Сполучені Штати Америки*

Народився 28 серпня 1938 р.

У 1996 р. Стенлі Джонсон став віце-проректором Айовського державного університету. Стенлі Джонсон був директором Центру сільськогосподарського і сільського розвитку (CARD).

Увага вченого зосереджувалася передусім на вирішенні питань з сільськогосподарської і торгової політики, харчування, сільської та економічної діяльності в галузі розвитку й охорони навколишнього середовища та природних ресурсів.

У 1993 р. обрано іноземним членом УААН Відділення аграрної економіки і продовольства.

Заслужений професор сільського господарства, член Американської асоціації економіки сільського господарства, Російської академії сільськогосподарських наук, почесний професор Центру сільського розвитку досліджень Китайської академії наук, іноземний член Угорської академії наук, почесний професор Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Нагороджений Wilton Park International Service Award. Лауреат міжнародної премії Пошани, Управління міжнародного співробітництва і розвитку США та ін.

ДОГА Валерій Семенович

*Вчений у галузі аграрної економіки,
доктор економічних наук, професор,
іноземний член НААН (2020),
Республіка Молдова*

Народився 25 травня 1950 р. у с. Мартоноша Новомиргородського району Кіровоградської області (Україна).

У 1972 р. закінчив факультет технології процесу виробництва в сільському господарстві Молдавського сільськогосподарського інституту ім. М.В. Фрунзе.

Трудову діяльність розпочав організатором економістом Дніпропетровського сільськогосподарського інституту. Упродовж 1974–1977 рр. працював молодшим співробітником Науково-дослідного Інституту Економіки СГ, АПК МСГ Молдови, 1980–1985 рр. – старшим науковим співробітником Інституту Економіки і Організації АПК МСГ Молдови. З 1978–1980 рр. – аспірант Молдавського сільськогосподарського інституту ім. М.В. Фрунзе, м. Кишинів (Республіка Молдова), а з 1989–1991 рр. – докторант Всесоюзного Інституту Економіки Сільського господарства ВАСГНІЛ, м. Москва (Росія).

Протягом 1985–1989 рр. працював доцентом, 1991–1993 рр. – професором на кафедрі «Економіки, аналізу і статистики» Державного аграрного університету Молдови. У 1994–2001 рр. обіймав посаду завідувача кафедри «Маркетингу і Фінансів» Державного аграрного університету Молдови. Упродовж 2001–2005 рр. – депутат Парламенту Республіки Молдови, секретар Юридичної комісії з призначень та імунітету.

У 2005–2006 рр. – завідувач кафедри «Менеджменту» Інституту Економіки Підвищення кваліфікації АПК МСГ Молдови; з 2010 р. і донині – науковий консультант, науковий співробітник координатор Національного інституту економічних досліджень Республіки Молдова.

Учений займається науковими дослідженнями з теоретичних основ державного регулювання та сталого розвитку аграрної економіки, ринку сільськогосподарської праці та зайнятості населення, вдосконалення еко-

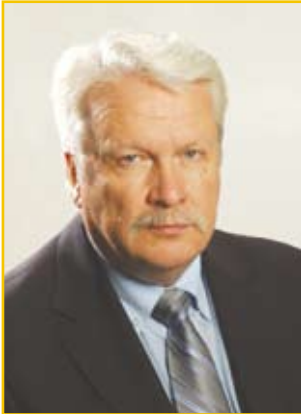
номічних відносин АПК, підвищення його ефективності, а також з організації управління у сільському господарстві. Предметом наукових пошуків є дослідження, які спрямовані на розв'язання важливих загальнодержавних проблем, пов'язаних із вдосконаленням соціально-економічної аграрної політики, забезпечення сталого розвитку сільських територій. Займається питаннями регіонального розвитку сільськогосподарського виробництва на засадах підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції та конкурентоспроможності аграрних підприємств в умовах євроінтеграційних процесів.

Керівник наукових проєктів: «Модернізація системи статистики Республіки Молдова в контексті приєднання її до стандартів Європейського Союзу» Інститут економіки фінансів і статистики Академії наук Молдови; «Механізми і інструменти довгострокового розвитку сільських територій» Інститут економіки фінансів і статистики Академії наук Молдови; «Техніко-економічне обґрунтування капітальних інвестицій і типових проєктів підприємницької діяльності малих і середніх підприємств в агропромисловому секторі Молдови» (з винаходом у співавторстві) в рамках державної програми. Автор і співавтор 28 Законів і Постанов Парламенту Республіки Молдова.

Автор понад 160 наукових праць, зокрема 4 книги і монографії, 3 підручники і навчальні посібники.

Під науковим керівництвом вченого 17 захищених дисертацій економічного профілю, зокрема 2 – Йорданія, 1 – Сирія.

У 2020 р. обрано іноземним членом НААН Відділення аграрної економіки і продовольства.

ДУКЛАВС Яніс

*Вчений та організатор
сільськогосподарського виробництва,
іноземний член НААН (2020),
Латвія*

Народився 24 листопада 1952 р. у Кегумському краю.

У 1960–1971 рр. навчався у середній школі в Яунелгаві. У 1976 р. Я. Дуклавс здобув вищу освіту, закінчивши лісовий факультет Латвійської сільськогосподарської академії за спеціальністю інженер-лісничий.

Кар'єра пана Дуклавса розпочалася в 1975 р. у колгоспі «Piebalga», де він був головою правління (1975–1991). З 1991 р. керував кількома компаніями: з 1991–1998 рр. – голова правління SIA «Daims», з 1998 р. – член правління SIA «Tondo», з 2002 р. – член правління SIA «Селдійс». З 1998 р. – голова правління SIA «Piebalgas alus». У 2000 і 2002 рр. – член правління Конфедерації роботодавців Латвії та Торгово-промислової палати Латвії, керівник секції малого та середнього підприємництва.

У 2009–2011 рр. та 2014–2019 рр. – міністр сільського господарства Латвійської Республіки.

Працюючи міністром майже дев'ять років, він зробив неоціненний внесок у національну економіку та розвиток Латвії, за що отримав високу оцінку.

Депутат X, XI, XII та XIII скликань Сейму Латвії. У 2018–2019 рр. – очолював Комітет з економічної, сільськогосподарської, екологічної та регіональної політики. Був обраний до складу латвійської делегації у Балтійській асамблеї.

Я. Дуклавс отримав у 2013 р. найвищу латвійську державну нагороду – орден «Три зірки», у 2015 р. – лист-визнання від Прем'єр-міністра Латвійської Республіки за вагомий внесок у забезпечення успішного головування Латвії в Раді Європейського Союзу. Протягом шести місяців він успішно очолював Раду міністрів сільського господарства та рибальства Європейського Союзу.

У 2017 р. Я. Дуклаву було присвоєно звання почесного доктора Латвійського університету сільського господарства. У 2020 р. обрано іноземним членом Національної академії аграрних наук України.

ЕРВЕ Жан-Жак

*Вчений у галузі агроінженерії
та ґрунтознавства,
іноземний член НААН (2010),
Франція*

Народився 23 жовтня 1949 р. у Ля Мемброль сюр Шуазій (Департамент Ендр та Луар) (Франція).

Має дипломи бакалавра серії С з відзнакою, інженера-агронома Паризького національного агрономічного інституту (1970), корпусного інженера сільськогосподарського будівництва, водного та лісового господарства (1974), фахівця у сфері розвитку сільських районів, Сорбона (1974). Паралельно з навчанням працював радником у молодіжному франко-квебецькому клубі (1971–1974). Упродовж 1975–1980 рр. перебував на посаді інженера-дослідника відділення підземної гідравліки Центру досліджень у сфері машинобудування, сільськогосподарського будівництва, водного та лісового господарств (CEMAGREF). Протягом 1980–1981 рр. – уповноважений з питань інновацій у сільському господарстві при Кабінеті Міністрів сільського господарства; технічний радник начальника Управління з технічного переоснащення того самого міністерства (1981–1985); начальник відділу ґрунтів міністерства (1985–1989); заступник начальника Управління вдосконалення виробництва міністерства (1987–1989). Упродовж 1989–1992 рр. обіймав посаду заступника директора Національного агрономічного інституту Парі-Грінйон (INAP-G). У 1992–1996 рр. очолював національний заклад із підготовки фахівців вищого рівня в агрономічній сфері м. Діжона (ENESAD). Протягом 1997–2003 рр. – радник з питань сільського господарства економічної місії при посольстві Франції у Москві (при Міністерстві економіки та фінансів); 2004–2005 рр. працював у Генеральній інспекції з питань міжнародного співробітництва Міністерства сільського господарства та рибальства. У 2005–2009 рр. – технічний асистент Міністерства закордонних справ, радник при Уряді України з аграрних питань (відряджений Міністерством закордонних справ Франції для співпраці з Урядом України). З грудня 2009 р. обіймає посаду радни-

ка Правління з питань сільського господарства ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК».

У 2010 р. обрано іноземним членом НААН Відділення наукового забезпечення трансферу інновацій.

Член Російської академії сільськогосподарських наук (2003), Французької сільськогосподарської академії (2006), Російської академії виноробства. Почесний президент Бургундської регіональної асоціації інженерів та науковців (С № 8Б), член-засновник «Cercle Kondratieff», Кавалер «Tastevin».

Вчений займався впровадженням і координацією багаторічної програми розвитку «Модернізація сільського господарства», очолював Національний пілотний комітет у справах провідних агропромислових секторів (до 1989 р.); реалізував гідравлічні проекти (1981–1985). Президент Комітету стандартизації ґрунтових проб Французької асоціації стандартизації (Afnor) та Європейського центру стандартизації (CEN) (1985–1989). Науковець започаткував та координував процеси проведення районування і реалізації нових програм інвентаризації якості ґрунтів. За його участю відбувся запуск програми «Управління та облік якості ґрунтів (IGCS)» спільно із Службою дослідження ґрунтів та ґрунтових карт Франції (INRA) (1985–1989). Президент Національного комітету «Модернізації сільського господарства», член Організаційного комітету виставки «Підзол, Деревно-карбонатний ґрунт та Ко» (м. Париж), співавтор створення Французького центру системи внесення добрив (COMIFER) (1987–1989); адміністратор університету в Бургундії, член комітету створення Наукового інституту смаку, Інституту виноградарства та вина (1992–1996); радник при Торгово-промисловій палаті Бургундії, член Торгово-промислової палати молодих підприємців, президент Конференції директорів вищих закладів освіти Бургундії.

Ж.-Ж. Ерве – кавалер Ордена Почесного Легіону (2010), Національного ордена «За заслуги» (1997), офіцер нагороди «За заслуги у сільському господарстві» (2010) та ін.

Після кар'єри в Міністерстві закордонних справ Франції і в Міністерстві сільського господарства в 2009 р. Жан-Жак Ерве приєднався до Групи Креді Агріколь в Україні в якості Радника Голови Правління з питань сільського господарства. Завдання пана Ерве полягало у сприяттві створенню в Україні провідного банку-орієнтира в сфері сільського господарства. Це стало значним викликом, проте Жан-Жак з рішучістю і впевненістю прийняв цей виклик і зіграв ключову роль в досягненні нинішніх потужних позицій.

ЕСПОЛОВ Тлектес Ісабаєвич

*Вчений у галузі
економіки сільського господарства,
доктор економічних наук, професор,
іноземний член НААН (2010),
Казахстан*

Народився 15 червня 1952 р. у селі Михайлівка (Карасай) Кордайського району Жамбильської області (Казахстан).

У 1975 р. закінчив факультет механізації сільського господарства Казахського ордена Трудового Червоного Прапора сільськогосподарського інституту за спеціальністю механізація процесів сільськогосподарського виробництва, інженер-механік. Протягом 1978–1981 рр. навчався в аспірантурі Всеросійського науково-дослідного інституту гідротехніки і меліорації ім. А.Н. Костякова (Москва), після завершення якої повернувся в КазСГІ, де працював викладачем, доцентом і завідувачем галузевої науково-виробничої лабораторії. У 1993 р. був призначений директором Алматинського індустріального коледжу, а потім ректором Алматинської індустріально-педагогічної академії.

З 2001 р. – ректор Казахського національного аграрного університету, з 2020 р. – ректор Казахського національного аграрного дослідницького університету.

У 1982 р. захистив дисертацію на здобуття ступеня кандидата технічних наук, а в 1997 р. – дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. У 2001 р. присвоєно вчене звання професора.

Наукова діяльність вченого присвячена проблемам розвитку економіки аграрного сектору: ефективності освоєння аридних земель Казахстану, механізмам раціонального використання природних ресурсів і технічних засобів.

З 2001 р. здійснює наукове керівництво і бере безпосередню участь у розробці теоретичних і методологічних основ сталого розвитку АПК Республіки Казахстан, в результаті чого були розроблені основні напрямки розвитку земельних і водних відносин в сільському господарстві; механізми формування конкурентного середовища; шляхи вдосконалення держав-

ної підтримки розвитку сільської підприємницької діяльності в Республіці Казахстан, механізми формування і розвитку ринку землі, заходи щодо поліпшення матеріально-технічних ресурсів ринку виробництва сільськогосподарських товарів; шляху інтеграції сільського господарства в світовий аграрний ринок. Результати його наукових досліджень використовуються при розробці державних програм сталого і стабільного розвитку АПК Республіки Казахстан в умовах глобалізації.

Наукові рекомендації широко використовують в системі різних міністерств республіки, зокрема в Міністерстві сільського господарства, в Міністерстві природних ресурсів та охорони навколишнього середовища, в Міністерстві економіки і бюджетного планування, а також у виробничій діяльності АПК.

Автор понад 500 наукових та навчально-методичних робіт, у тому числі, понад 30 монографій, підручників, навчальних посібників, понад 40 патентів і винаходів. Спільно з науковцями Інституту географії видано монографію: «Водні ресурси Казахстану: оцінка, прогноз, управління». Це унікальна наукова праця в 30 томах, яку видано вперше за всю історію Казахстану і яка не має аналогів у СНД.

За заслуги в розвитку аграрної освіти та науки удостоєний звання лауреата Державної премії імені аль-Фарабі 2019 р. за цикл наукових робіт у галузі сталого водозабезпечення природно-господарських систем Республіки Казахстан в контексті національної безпеки. Під його науковим керівництвом підготовлено 66 кандидатів, 25 докторів наук і 7 докторів PhD.

У 2010 р. обраний іноземним членом НААН Відділення аграрної економіки і продовольства, є академіком, віце-президентом і головою відділення аграрних наук Національної академії наук Республіки Казахстан, Казахської академії сільськогосподарських наук, Російської академії наук, Міжнародної академії Вищої школи, Національної інженерної академії Республіки Казахстан, Казахстанської національної академії природничих наук. Голова Ради ректорів провідних аграрних вузів СНД, член Ради ректорів вузів Казахстану, член виконкому Глобального консорціуму аграрних вузів і науки, член громадської ради МСГ РК, член Комісії з прав людини при Президентові РК. Під керівництвом Т.І. Еспонова університет займає гідне місце в 9 міжнародних і національних рейтингах. У 2020 р. у рейтингу кращих університетів світу QS вуз зайняв 591 місце.

Є Почесним професором 14 провідних вузів світу, лауреат Державної премії Республіки Казахстан в області науки і техніки імені аль-Фарабі (2020). Нагороджений державними та відомчими нагородами: орденами «Парасат», «Барис» II ступеня, «Слава Казахстану», медалями «Ауил шаруашилиги саласиниң уздігі», почесним званням «Қазақстанниң еңбек сіңірген қызметкері», нагрудними знаками «Відмінник освіти Республіки Казахстану», «За заслуги в розвитку науки Республіки Казахстан», «Почесний працівник Освіти Республіки Казахстан».

ЗАССЕ Фолькер

*Вчений у галузі лісівництва,
іноземний член НААН (2020),
Федеративна Республіка Німеччина*

Народився 8 серпня 1954 р. у Галле, Німеччина.

У 1974–1979 рр. навчався в Ленінградській лісотехнічній академії (Росія). Написав дипломну роботу на тему: «Производственная программа лесохозяйственных работ». Здобув кваліфікацію інженера-економіста.

У 1979–1982 рр. – аспірант Ленінградської лісотехнічної академії. Дисертація на тему: «Оптимизация развития лесного хозяйства и деревообрабатывающей промышленности в округе Франкфурт (Одер)». Отримав докторський ступінь з моделювання оптимізації лісового сектору. У 1983–1987 рр. – науковий співробітник, завідувач галузевого відділу економіки, завідувач відділу економіки лісу, керівник науково-організаційного управління Інституту лісового господарства в Еберсвальде, Німеччина. Під час роботи в інституті написав наукову роботу з «Прогнозування розвитку лісового господарства».

Протягом 10 років працював над науковими дослідженнями для німецького уряду з акцентом на аналізі ринку деревини.

З 1999 р. в Європейській економічній комісії ООН в Женеві очолював європейські дослідження лісового сектору і згодом перейшов до субрегіонального бюро ФАО в Будапешті, де спеціалізувався на країнах Центральної та Східної Європи. Там він займався модеруванням різних політичних процесів щодо розвитку сільських районів та біоенергетичних питань.

У 2009–2012 рр. працював в німецькому посольстві в Києві над питаннями розвитку двосторонньої торгівлі, інвестицій та технічної допомоги в галузі сільського господарства, а також захисту споживачів і охорони навколишнього середовища.

З 2012 р. – керівник проекту ВКР ВМЕЛ (Програма двостороннього співробітництва Федерального міністерства продовольства та сільського господарства) «Німецько-український аграрний діалог» при Інституті економічних досліджень та політичних консультацій, завданнями якого є аналіз політики та консультації у сфері сільського господарства та розвитку села.

ЙОХАНСОН
Карл-Йохан

*Вчений у галузі
радіоекології і радіобіології,
іноземний член НААН (1995),
Швеція*

КАДИРОВ Михайло Анатолійович

*Вчений у галузі селекції і насінництва,
доктор сільськогосподарських наук, професор,
іноземний член НААН (2002),
Республіка Білорусь*

Народився 28 січня 1951 р.

У 1976 р. закінчив з відзнакою агрономічний факультет Білоруської сільськогосподарської академії (с. Гірки, Могилівська область), отримав диплом агронома зі спеціальності селекція і насінництво.

Трудову діяльність розпочав з 1976 р. молодшим, науковим, старшим науковим співробітником, завідувачем лабораторії ячменю, потім у 1995 р. був призначений заступником директора з наукової роботи, директором РНГУП «Інститут землеробства і селекції НАН Білорусі» (1999–2006). З 2006 р. – перший заступник генерального директора РУП «Науково-практичний центр НАН Білорусі із землеробства».

У 1982 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Селекційні аспекти формоутворення при гібридизації сортів ячменю західноєвропейського екотипу», в 1991 р. – докторську: «Принципи і методи оптимізації селекційного процесу самозапильних культур».

Основними напрямками наукової діяльності є методи селекції рослин, створення нових сортів сільськогосподарських культур, розробка насінневої і сортової технологій, удосконалення систем землеробства. Унікальна схема прискореного селекційного процесу самозапильних культур, обґрунтована в його докторській дисертації, стала основою створення системи взаємодоповнювальних сортів ячменю в республіці. З метою оптимізації селекційного процесу вченим були обґрунтовані і вперше запроваджені принципи цілісності селекційного процесу як об'єкта досліджень та оптимізації, відновлення циклів селекційного процесу як основи створення системи управління, достатньої інформативності селекційного процесу, накопичення «невеликих переваг більшістю елементів системи», на яких ґрунтується система управління селекційними процесами і необхідні інформаційні технології. На підставі аналізу результатів досліджень до-

ведено визначальну роль підбору пар схрещування (окремих унікальних батьківських компонентів) у оптимізації селекційного процесу. М.А. Кади́ров обґрунтував і формалізував поняття «селекційна цінність компонента схрещування», метод його визначення в ході селекційного процесу і спосіб кількісної оцінки. Практичними результатами наукової діяльності вченого стали створення сортів ячменю ярового, які займають у Білорусі 62 % посівних площ (понад 500 тис. га), а також районовані у Росії, Україні та країнах Балтії й Киргизстані. Розроблена і застосована адаптивна ресурсозберігаюча технологія вирощування ячменю із застосуванням новітніх видів добрив, засобів захисту, регуляторів росту.

Під керівництвом М.А. Кади́рова розроблено і затверджено програму з насінництва багаторічних трав і кукурудзи в республіці. За його безпосереднього участю розроблено і втілено низку значних для селекції і насінництва програм, серед яких Державна програма розвитку селекції і насінництва зернових, зернобобових, кормових і технічних культур у 2008–2012 рр., створення та впровадження у виробництво нових сортів зернових, кормових і технічних культур (упродовж 2001–2008 рр. – понад 70 нових сортів).

Автор понад 200 наукових праць, зокрема 2 монографій, 20 авторських свідоцтв і 15 патентів на сорти. Під його керівництвом підготовлено й захищено 5 кандидатів наук.

У 2002 р. обраний іноземним членом УААН Відділення землеробства, меліорації та механізації, академік Національної академії наук України. Член ради Національних зборів Республіки Білорусь (2000–2004), входив до складу Президії ВАК Республіки Білорусь (2003–2006).

Вчений проводить значну науково-організаційну й суспільну діяльність. Лауреат Державної премії Республіки Білорусь у галузі науки і техніки (1994), двічі нагороджений Почесними грамотами Ради Міністрів і Палати представників Національних зборів Республіки Білорусь (2001), Подякою Президента Республіки Білорусь та медаллю «За трудові заслуги» (2001).

КАЛІЄВ
Гані
Алімович

*Вчений у галузі економіки
та організації виробництва,
доктор економічних наук, професор,
іноземний член НААН (1992),
Республіка Казахстан*

Народився 19 липня 1938 р. у с. Бельбасар Чуйського району Джамбультської області.

Вищу освіту здобув у Киргизькому державному університеті в 1962 р.

Трудову діяльність розпочав старшим економістом у радгоспі «Май-тобе» Таласького району Джамбультської області (1962), викладачем кафедри планування Алма-Атинського інституту народного господарства (1963–1964). Упродовж 1964–1967 рр. навчався в аспірантурі Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова. Протягом 1968–1983 рр. працював старшим науковим співробітником, завідувачем відділу, заступником директора з науки і впровадження Казахського науково-дослідного інституту економіки та організації сільського господарства. Обіймав посаду директора Казахського науково-дослідного технологічного інституту вівчарства (1984–1988), Казахського науково-дослідного інституту економіки і організації агропромислового комплексу (1988–1999). Перший президент Казахської академії сільськогосподарських наук (1991–1996). З 1999 р. – депутат Мажилісу Парламенту Республіки Казахстан, голова Соціал-демократичної партії «Ауіл» (з 2001).

Навчався в аспірантурі Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова, захистив кандидатську дисертацію на тему: «Виробничі типи вівчарських радгоспів Алматинської області та перспективи їх розвитку».

У 1980 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. Учене звання професора присвоєно у 1986 р.

Зробив вагомий внесок у розвиток агроекономічної науки Казахстану. Обґрунтував нові теоретико-методологічні підходи до підвищення ефективності вівчарства у природно-економічних зонах республіки. Розробив основні параметри виробничих типів вівчарських союзів, організаційно-

виробничих структур різних міжгосподарчих підприємств і формувань, що стали основою спеціалізації сільськогосподарських підприємств республіки. Впровадив у практику сільського господарства рекомендації та пропозиції щодо поглиблення відносин власності й розвитку нових форм господарювання, реформування земельних відносин, розвитку інтеграції, удосконалення фінансово-кредитної, податкової і цінової політики, забезпечення продовольчої безпеки країни, розв'язання соціальних проблем села.

Під керівництвом вченого було розроблено Концепцію наукового забезпечення АПК до 2005 р.

Автор понад 300 наукових праць.

У 1992 р. обраний іноземним членом УААН Відділення економіки. Академік ВАСГНІЛ (1991), академік Казахської академії сільськогосподарських наук (1991), Національної академії наук Республіки Казахстан (1996). Президент Національної федерації фермерів Казахстану «КазАгро», член президії ВАК, президії Комісії з державних премій Республіки Казахстан; академік Національної академії наук Республіки Казахстан (1996), академік ВАСГНІЛ (1991), згодом член Російської академії сільськогосподарських наук, з 2014 р. – іноземний член Російської академії наук, академік Національної академії аграрних наук України.

Нагороди: орден «Парасат» (2002), Пам'ятна медаль «Астана» (1998), Медаль «Тинґа 50 жил», медаль «За освоєння цілинних і перелогових земель».

КАРИЧ Драгомир

*Вчений у галузі економіки
сільського господарства,
доктор економіки і філософії,
іноземний член НААН (1993),
Республіка Сербія*

Народився 21 жовтня 1949 р. у м. Печ (Республіка Сербія).

Вищу освіту здобув у Белградському університеті, закінчивши у 1972 р. факультет організаційних наук та архітектури.

У 1993 р. захистив кандидатську дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему: «Підприємницький маркетинг за сучасних умов господарювання (теоретико-методологічні прикладні аспекти)».

З 1987 р. у Драгомир Карич очолює діяльність Компанії на території Росії і країн СНД. Має ступінь доктора економічних наук, доктора філософії.

У грудні 2009 р. призначений президентом девелоперського підрозділу ГК «Ітера».

Автор численних наукових праць, опублікованих у міжнародних часописах.

У 1993 р. обраний іноземним членом УААН Відділення аграрної економіки і продовольства.

У 1996 р. обраний дійсним членом Російської Академії соціальних наук, почесний професор соціологічного факультету МДУ ім. М.В. Ломоносова. У 1995 р. заснував Міжнародну академію бізнесу та управління «Брати Карич» в Москві.

У 2012 р. вручений орден Фонду всебічного співробітництва російсько-сербської дружби. У 2012 р. Президент Республіки Білорусь оголосив подяку Драгомиру Каричу за значний особистий внесок у розвиток торговельно-економічних зв'язків і зміцнення дружніх зв'язків між Республікою Білорусь і Сербією.

У 2013 р. – отримав російську загальнонаціональну громадську нагороду – орден «Російська нація».

КОВАЛЬСКИ Анджей

*Вчений у галузі економіки
сільського господарства,
доктор економічних наук, професор,
іноземний член НААН (2010),
Польща*

Народився 15 серпня 1949 р. у м. Варшава (Польща).

У 1974 р. закінчив факультет економіки виробництва Центральної школи планування і статистики Варшавської школи економіки, де здобув кваліфікацію магістра економічних наук.

Пройшов шлях від асистента до професора кафедри економіки сільського господарства і продовольства Варшавської школи економістів (1974–1997). Водночас з 1995 р. працює в Інституті економіки сільського господарства і продовольства. Упродовж 1996–1999 рр. обіймав посаду заступника директора Інституту функціонування народного господарства Варшавської школи економістів. Протягом 2001–2006 рр. очолював Інститут економіки сільського господарства і продовольства. Упродовж 2004–2006 рр. – заступник міністра в Міністерстві сільського господарства і розвитку села. З 2007 р. переведений на кафедру європейської інтеграції ім. Ж. Моннета, що входить до складу Колегії світової економіки Варшавської школи економістів. Того самого року повернувся до Колегії наук про підприємства, де обіймає посаду професора і завідувача кафедри розвитку сільських територій.

У 1982 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему: «Забезпечення землеробів похилого віку у зв'язку з обробіткою сільськогосподарських угідь». У 1998 р. здобув ступінь доктора економічних наук, захистивши дисертацію на тему: «Суспільна обумовленість розвитку сільського господарства». Учене звання професора присвоєно у 2008 р.

Наукові дослідження вченого присвячені вивченню питань зовнішньої торгівлі сільськогосподарськими і харчовими продуктами; проблематиці процесів проведення суб'єктів сільськогосподарської галузі відповідно до умов ринкової економіки. Особливе місце посідає проблематика аналізів загальної сільськогосподарської політики і процесів приведення польсько-

го продовольчого господарства відповідно до вимог інтеграції ЄС, а також дослідження економічних і суспільних наслідків цієї інтеграції.

Автор концепції багаторічної програми «Економічна і суспільна обумовленість розвитку польського продовольчого господарства після вступу Польщі до ЄС», що стало підґрунтям для присвоєння Інституту сільського господарства і продовольства статусу державного інституту.

Видав друком понад 350 наукових праць. Під його керівництвом захищено 10 кандидатів економічних наук.

У 2010 р. обраний іноземним членом НААН Відділення аграрної економіки і продовольства. Член президії Комітету економіки сільського господарства Польської академії наук (2001–2007), наукової ради Інституту досліджень ринку, використання і кон'юнктури (2007), Польської групи із співпраці з Міжнародним інститутом прикладного системного аналізу (2004), голова і член Національного комітету із співпраці з Міжнародною геосферно-біосферною програмою вивчення глобальних змін, Всесвітньої асоціації економістів-аграрників. Член вченої ради Колегії світової економіки, Варшавської школи економіки, польської команди МПС, Інституту сільського та сільськогосподарського розвитку, Польської академії наук, Комітету з економіки сільського господарства Польської академії наук.

Нагороджений медалями «Заслужений діяч статистики» (2005), «Заслужений діяч кооперативного руху» (2009). У 2003 р. читачами видання «Agrobazar» обраний почесним агробізнесменом, у 2005 р. – почесним агробізнесменом 15-річчя.

КРУПІНСЬКИЙ Анджей

*Вчений у галузі вівчарства,
іноземний член НААН (1999),
Польща*

Народився 8 березня 1939 р. у м. Кракові.

У 1999 р. обрано іноземним членом УАН Відділення ветеринарної медицини та зоотехнії.

Професор, доктор медичних наук, майже 45 років він працює в Національному науково-дослідному інституті тваринництва

Спочатку він працював годинником. У 1958–1963 рр. він вивчав науку про тварин у Вищій сільськогосподарській школі в Кракові. У 1971 р. він отримав ступінь кандидата наук на основі дисертації під назвою «Вплив надодів овець мериносів на випас ягнят». У 1981 р. він здобув доктора наук на основі дисертації під назвою «Оцінка корисності баранів м'ясних порід для товарного схрещування з вівцематками польського мериноса». У 1990 р. йому було присвоєно вчене звання професора сільськогосподарських наук. Він спеціалізувався на питаннях генетики тварин та вівчарства. Працював у своїй альма-матер. У 1972–1975 рр. – заступником директора Національного центру племінного розведення в Сузі.

У 1975 р. почав працювати у Національному науково-дослідному інституті тваринництва. Він був вченим секретарем, завідувачем лабораторії вівчарства і технологій харчування та завідувачем відділу вівчарства. Водночас він був координатором відомчих наукових програм, співпрацюючи з багатьма командами університетів та науково-дослідних інститутів. У 1983 р. став заступником директора з науково-дослідної роботи, а з 1987 р. безперервно був директором Інституту протягом 26 років, демонструючи дуже хороші управлінські та організаційні здібності, особливо в період політичних трансформацій. На той час він отримав почесну докторську ступінь аграрного університету в Щецині і був нагороджений багатьма державними та відомчими орденами. У 2011 р. Президент Броніслав Коморовський нагородив його Командорським хрестом ордена Республіки

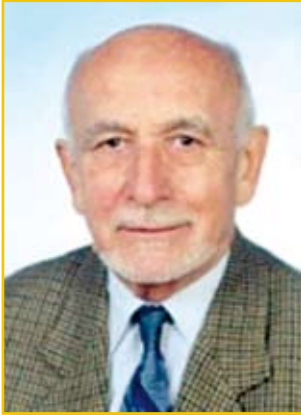
Полонія за видатні досягнення в галузі генетики та селекції тварин, за педагогічну діяльність. Раніше він був нагороджений кавалерським та офіцерським хрестом цього ордена.

З 1983 р. – заступником директора з науково-дослідницьких питань.

Основні напрямки науково-дослідницької роботи зосереджувалися на питаннях, пов'язаних із охороною генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин. З часу покладання на Інститут у 2002 р. завдань Національного координаційного центру генетичних ресурсів тварин, він активно розвиває організаційну та наукову діяльність у цій галузі, одночасно будучи начальником Департаменту охорони генетичних ресурсів. Він також ініціював створення Національного банку генетичних матеріалів в Інституті, який був відкритий у 2014 р. Його організаційні здібності сприяли розвитку Інституту під час його роботи на посаді директора. Він успішно перебудував Інститут та його експериментальні відділи, зробив внесок в акредитацію лабораторій, і в результаті докладених зусиль Інститут здобув статус Національного науково-дослідного інституту.

Науково-організаційну діяльність вченого спрямовано на зміцнення партнерських взаємовигідних стосунків між аграрними установами Польщі й України та окремими науковцями з питань розвитку тваринництва і рибництва. Від імені Інституту зоотехнії Польщі було направлено до Європейського Союзу два проекти щодо виробництва тваринницької продукції (один – з виробництва молока, другий – з виробництва м'яса), яка за якісними показниками має відповідати європейським стандартам. Вчений надає значну допомогу українським молодим науковцям в організації стажувань у наукових установах Польщі. Його наукові досягнення близькі до кількості понад 170 публікацій, у тому числі 50 оригінальних наукових праць.

Має спільні публікації з українськими науковцями, організатор численних міжнародних конференцій.

ЛИПА Єжі

*Вчений у галузі рослинництва,
доктор сільськогосподарських наук,
професор, іноземний член НААН (1999),
Польща*

Народився 14 листопада 1932 р.

У 1962 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук, у 1967 р. – доктора. Вчене звання ад'юнкт-професора природничих наук присвоєно у 1972 р., професора – у 1979 р.

Почесний професор Інституту захисту рослин (м. Познань, Польща). Протягом 1967–1972 рр. обіймав посаду президента Познанського філіалу польського товариства природознавців. Віце-президент Польської академії наук (1974–1982), член Виконавчої ради (1983–1998), почесний член Міжнародної організації біологічної боротьби зі шкідниками (з 2001).

Учений займається дослідженнями в галузі захисту рослин. Автор понад 1087 наукових праць, у тому числі 6 монографій, 35 книг, розділів. Співатор 5 патентів щодо розробки і реалізації біологічних препаратів і методів захисту рослин від шкідників. Вони отримали міжнародне визнання і відзначені численними нагородами.

Під його керівництвом захищено 7 докторських дисертацій.

Почесний член Індійської академії зоології (1986), Нью-Йоркської академії наук (1996), Російської академії сільськогосподарських наук (1997), Грузинської академії екологічних наук (1998), Шведської королівської академії сільськогосподарських наук і лісівництва (1999), член-кореспондент Польської академії наук (1998).

Голова Комітету із захисту рослин (1996), член відділення Бюро наук Польської академії наук у м. Познані (1999). Голова вчених рад: Науково-дослідного інституту сільського господарства і лісівництва в м. Познані (1995), Інституту генетики рослин, Польської академії наук у м. Познані (2007). Віце-президент Польського (1980) та Російського ентомологічного товариств (1996).

Науковець активно займається редакторською діяльністю, зокрема редактор журналів «Вісника Польської академії наук. Серія біологічних наук» (1997–2000), «Літопис сільськогосподарських наук. Серія Е – Захист рослин» (2000–2003), «Журнал досліджень із захисту рослин» (2003–2008), член редколегій чотирьох міжнародних журналів.

Нагороджений Почесною грамотою міністра вищої освіти, науки і техніки (1976), міністра сільського господарства і лісівництва (1978), міністра продовольства (1984). Відзнакою Польської академії наук V ступеня (1967). Заслужений працівник сільського господарства (1984), нагороджений Золотим знаком «За заслуги з охорони навколишнього середовища і управління водними ресурсами» (1996), Рицарським Хрестом ордена Польського відродження (1984), Командорським Хрестом ордена Польського відродження (2002).

ЛУПАШКУ
Михайло
Феодосійович

(1928–2016)

*Вчений у галузі кормовиробництва,
доктор сільськогосподарських наук,
професор, іноземний член НААН (2001),
Республіка Молдова*

Народився 27 серпня 1928 р. у комуні Куйозівка Оргіївського повіту (Республіка Молдова).

Вищу освіту здобув у Державному аграрному університеті Республіки Молдова (1953).

У 1958 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук, у 1971 р. – доктора сільськогосподарських наук.

Трудову діяльність розпочав доцентом Державного аграрного університету Республіки Молдова (1959–1961). Упродовж 1962–1978 рр. працював генеральним директором НВО «Селекція», директором Молдавського науково-дослідного інституту польових культур. Протягом 1978–1986 рр. – віце-президент Академії наук Молдови й академік-секретар Відділення біологічних і хімічних наук. У 1980–1985 рр. обіймав посаду міністра сільського господарства Молдови. Упродовж 1990–1994 рр. – віце-президент Академії наук Молдови, депутат Парламенту Республіки Молдова (1994–1998). Працював завідувачем лабораторії кормових агрофітоценозів Інституту мікробіології і біотехнології Академії наук Молдови (1979–2004). З 2004 р. – головний науковий співробітник лабораторії рослинного білка Інституту мікробіології і біотехнології Академії наук Молдови.

Фундаментальні і прикладні дослідження присвячено вивченню біологічних і агротехнічних особливостей кормових культур, інтенсифікації кормовиробництва на основі конструювання високопродуктивних агрофітоценозів, розробці сучасних технологій вирощування, інтродукції нових видів кормових культур. Засновник наукової школи біології та агротехніки кормових культур і програмування врожаїв. Автор понад 500 наукових праць, у тому числі 24 монографій.

У 2001 р. обрано іноземним членом УААН Відділення рослинництва.

Член-кореспондент (1974), академік Академії наук Республіки Молдова (1978), професор університету (1980), академік ВАСГНІЛ (1980), почесний член Сільськогосподарської і лісової академії ім. Георге Іонеску-Шишешть (Румунія, 1994), академік Центральноєвропейської академії наук і мистецтв (1998).

Понад 20 років очолював зональну комісію з розробки науково обгрунтованої системи ведення сільського господарства Молдови, віце-президент Південного відділення ВАСГНІЛ, 15 років очолював Молдавський республіканський комітет з Програми UNESCO «Людина і біосфера».

Лауреат Державної премії Республіки Молдова (1977), Премії Георгія Іонеску-Шишешть (Румунія, 1994). Нагороджений орденами Леніна (1978), Трудового Червоного Прапора (1973), «Знак Пошани» (1966, 1971). Кавалер ордена «Республіка Молдова» (1994), заслужений громадянин Республіки Молдова (2000).

Помер у 2016 р.

ЛЮЦКАНОВ Петро Ілліч

*Вчений у галузі
сільського господарства (тваринництво),
доктор біологічних наук,
іноземний член НААН (2016),
Республіка Молдова*

Народився 2 жовтня 1953 р. у с. Тараклія Тараклійського району (Республіка Молдова).

Закінчив Державний аграрний університет Молдови, зоотехнічний факультет у 1983 р. за спеціальністю зооінженер.

Працює в Науково-практичному інституті біотехнології в зоотехнії і ветеринарної медицини Республіки Молдова з 1984 р. З 2006 р. і донині обіймає посаду завідувача лабораторії технології розведення та експлуатації овець і кіз.

У 1990 р. у Всесоюзному науково-дослідному інституті генетики та розведення тварин захистив кандидатську дисертацію на тему: «Групи крові овець і їх використання в селекції». У 2009 р. у Всеросійському науково-дослідному інституті тваринництва ім. академіка Л.К. Ернста захистив докторську дисертацію на тему: «Створення нових типів цигайських і каракульських овець у Республіці Молдова за використання генетичних маркерів».

У 2010 р. отримав свідоцтво, видане Національною радою з акредитації та атестації Республіки Молдова про визнання наукового ступеня доктора біологічних наук і її прирівнювання до наукового ступеня доктора хабілітат сільськогосподарських наук.

Доктор біологічних наук з 2009 р., доктор хабілітат сільськогосподарських наук з 2010 р.

Основні напрями наукової діяльності: генетика, селекція, розведення, експлуатація, відтворення і фізіологія сільськогосподарських тварин, приготування кормів та годівля тварин. Був керівником та виконавцем чотирьох республіканських проєктів з трансферу технологій: «Впровадження нових напрямів продуктивності овець типу «Цигай Александерфельд» (2007–2008), «Впровадження нових біотехнологій з метою відновлення

поголів'я домашніх кролів і збереження генофонду» (2008–2009), «Впровадження в практику бджільництва нової моделі вуликів для відтворення бджіл карпатської породи і відновлення місцевого генофонду» (2008–2009), «Впровадження спеціалізованих молочних порід кіз з метою отримання молодняку для відтворення та козячого молока з дієтичними і цілющими властивостями» (2012–2013).

За активної участі П.І. Люцканова між Науково-практичним інститутом біотехнології в зоотехнії і ветеринарної медицини Республіки Молдова та Інститутом розведення і генетики тварин ім. М.В. Зубця НААН понад 10 р. налагоджено ефективну співпрацю, організуються щорічні міжнародні конференції з обговорення сучасних напрямів організації та ведення селекційно-генетичної роботи у тваринництві на базі вказаних інститутів, обмін науково-технічною інформацією.

Опубліковано 193 наукові роботи, в тому числі 1 монографію, має 3 патенти.

Обраний іноземним членом НААН у 2020 р.

Нагороджений ювілейною медаллю «70 років Академії Наук Молдови» (2016), медаллю «Дмитро Кантемір» Академія Наук Молдови (2021), почесними дипломами Прем'єр Міністра Республіки Молдова (2020), Президента Академії Наук Молдови (2011), Міністра сільського господарства і переробної промисловості (2009, 2010, 2014, 2016).

Член спеціалізованих рад із захисту дисертацій доктора наук і доктора хабілітат за спеціальностями: 421.01 – селекція і біотехнологія відтворення тварин, 421.02 – годівля тварин і технологія кормів, 421.03 – технологія вирощування тварин та інших цінних продуктів тваринництва, 421.05 – біохімія, фізіологія тварин. З 1991 р. член Вченої Ради Науково-практичного інституту біотехнології в зоотехнії і ветеринарної медицини Республіки Молдова.

Член редколегії міжвідомчого тематичного наукового збірника «Розведення і генетика тварин» (Інститут розведення і генетики тварин ім. М.В. Зубця НААН), науково-теоретичного фахового журналу «Науковий Вісник «Асканія-Нова», фахового тематичного наукового збірника «Вівчарство та козівництво» (Інститут тваринництва степових районів імені М.Ф. Іванова «Асканія-Нова») – Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства), журналу «Bulgarian Journal of Animal Husbandry».

МЕЙН Клаус

*Вчений у галузі тваринництва,
іноземний член НААН (1999),
Німеччина*

Народився 30 жовтня 1937 р.

Завдяки всебічному сприянню та турботі доктора Клауса Мейна, колишнього президента німецької фірми АДТ, Асоціація німецьких тваринників і Федеральне Міністерство сільського і лісового господарства та продовольства Німеччини погодилися на освоєння і фінансування спільного німецько-українського проекту «Розвиток племінного скотарства в Україні» за № 728 УКР-9422, яким передбачалося розробити модель реформування системи ведення племінної справи в Україні.

Виконавцем проекту – Черкаським інститутом АПВ та дочірньою фірмою АДТ-Проект – у процесі реалізації розроблено, апробовано і впроваджено у більшості племінних господарств: систему ідентифікації тварин великої рогатої худоби відповідно до світового стандарту ISO 3166; оцінку молочної продуктивності корів відповідно до вимог Міжнародного комітету з оцінки продуктивності у племінному тваринництві (ICAR); оцінку типу будови тіла і якості вимені корів за методикою лінійної класифікації; створено банк селекційної інформації на племінне поголів'я області та впроваджено основні елементи автоматизованої системи ведення племінного обліку і оцінки тварин відповідно до вимог світових стандартів та Закону України «Про племінну справу у тваринництві». Завдяки реалізації проекту розроблено методичні рекомендації: національну систему ідентифікації тварин великої рогатої худоби; контроль та оцінку молочної продуктивності корів відповідно до вимог ICAR; методику оцінки екстер'єру корів молочних і комбінованих порід за лінійною класифікацією. Вони розглянуті і рекомендовані до впровадження за рішенням секції виробництва та переробки продукції тваринництва і птахівництва Науково-технічної ради Міністерства аграрної політики та продовольства України від 29 червня 1999 р.

У процесі освоєння проекту завдяки активному сприянню доктора Клауса Мейна в Черкаське обласне племінне об'єднання було поставлено 135 тис. бирок для ідентифікації великої рогатої худоби, яку було апробовано у племінних господарствах Черкаської та інших областей України. Крім того, були задіяні дві технологічні лінії визначення основних компонентів (жиру, білка, лактози) та якості (соматичні клітини) молока, а також укомплектовано обчислювальний центр та окремі підрозділи Інституту і ВАТ НВО «Прогрес» обчислювальною, копіювальною та іншою технікою.

Доктор Клаус Мейн був також організатором і методичним консультантом при закупівлі у Німеччині кращого генофонду голштинської і симентальської порід. Цей високоцінний генофонд німецької селекції широко використано у племінних стадах майже всієї України.

Вчений організаційно сприяв та інвестував публікації наукових розробок і методичних рекомендацій як у нашій країні, так і за кордоном. Співробітництво науковців Академії і особисто Черкаського інституту АПВ продовжується.

У 1999 р. обрано іноземним членом УААН Відділення ветеринарної медицини та зоотехнії.

МІКУ
Васілій
Єфімович

(1938–2019)

*Вчений у галузі рослинництва,
доктор біологічних наук, професор,
іноземний член НААН (1993),
Республіка Молдова*

Народився 18 жовтня 1938 р. у с. Олишкань району Шолданешть (Республіка Молдова).

Вищу освіту здобув у Кишинівському сільськогосподарському інституті (1961).

Трудову діяльність розпочав головним агрономом у навчальному господарстві «Кетроси». З 1965 р. розпочалася наукова діяльність вченого у Відділі генетики рослин АН МРСР на посаді молодшого (1965–1969), старшого наукового співробітника (1969–1974). З 1974 р. працював завідувачем лабораторії генетики Молдавського науково-дослідного інституту кукурудзи і сорго НПО «Гібрид». У липні 1986 р. призначений генеральним директором цієї установи і директором Молдавського науково-дослідного інституту кукурудзи і сорго, реорганізованого з часом в Інститут рослинництва «Порумбень», який він очолював до ліквідації закладу (2008).

У 1962 р. вступив до аспірантури у Відділі генетики рослин АН Молдавської РСР. У 1967 р. захистив кандидатську дисертацію, а в 1979 р. – докторську зі спеціальності генетика. Вчене звання професора присвоєно у 1995 р.

Учений був ініціатором співпраці з науковими і виробничими центрами Росії, України, Білорусі та ін. Упродовж тривалого часу він координував програми з селекції і виробництва насіння кукурудзи. Створив і удосконалив ефективну модель функціонування інституту сільськогосподарського профілю в умовах ринкової економіки, що забезпечило успішне самофінансування науково-дослідних і соціальних програм. У цій моделі особливу увагу зосереджено на впровадженні наукових досягнень, стимулюванні наукових співробітників до співпраці науки з виробництвом.

Наукова діяльність В.Є. Міку охоплює дослідження в галузі генетики, селекції і насіннезнавства кукурудзи. Кожний із цих напрямів було по-

глиблено розроблено й інтегровано зі спорідненими галузями: біохімією, фізіологією, біотехнологією, агрохімією. Пильної уваги заслугоували взаємозв'язки теоретичних і практичних досліджень із селекції і насінництва, що дали змогу поліпшити біологічні якості гібридного насіння кукурудзи.

Автор понад 200 наукових праць російською, англійською і румунською мовами, 3 монографій, 102 авторських свідоцтв на сорти, гібриди і винаходи. Створив наукову школу генетики і селекції кукурудзи Республіки Молдова. Як науковий керівник підготував 10 докторів сільськогосподарських і біологічних наук.

У 1993 р. обрано іноземним членом УААН Відділення рослинництва. Член-кореспондент (1989), дійсний член (академік) Академії наук Республіки Молдова (1993), член Російської, Білоруської та Румунської академії сільськогосподарських наук. Вчений провадить широку суспільну діяльність. Він є віце-президентом Товариства генетиків і селекціонерів Молдови, президентом Асоціації виробників насіння кукурудзи «Порумбень», членом редколегій журналів «Сельское хозяйство Молдовы» і «Кукуруза и сорго», членом президії Національної ради з акредитації і атестації кадрів. Лауреат Державної премії Республіки Молдова (1994), премій академії наук Молдови, України, Білорусі (2006) та ін. За вагомий внесок у розвиток сільськогосподарської науки і заслуги перед державою В.Є. Міку відзначено високими нагородами на національному і міжнародному рівнях: орденом Республіки Молдова (1994), Золотою Георгіївською медаллю «Golden Fortune» (2003), «Best trade name» (1997), «Gold Quality Award» (1997), «Gold Star Award» (2000), «Da Vinci Diamond» (2008), «Greatness Award» (2008) та ін.

Пішов із життя 21 серпня 2019 р.

НАДЬ ЯНОШ

*Вчений у галузі аграрної економіки,
доктор сільськогосподарських наук, професор,
іноземний член НААН (2010),
Угорщина*

Народився 13 липня 1951 р. в Угорщині.

Вищу освіту здобув у Дебреценському університеті на факультеті сільськогосподарських наук (1975). Після закінчення навчання відразу розпочав свою трудову діяльність на кафедрі рослинництва.

У 1986 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Вплив поживної речовини та водозабезпечення на урожай гібридів кукурудзи». Рада Дебреценського університету аграрних наук на основі результатів викладацької та наукової діяльності в галузі сільськогосподарської науки присвоїла вченому звання доктора габілітації (1995), професора (1996). У 1997 р. захистив докторську дисертацію на тему: «Оцінка впливу обробки ґрунту, штучного добрива, кількості рослин і зрошення».

З 1998 р. очолює Дослідницьку групу розвитку територій і землеробства Угорської академії наук Дебреценського університету. Вчений зробив значний особистий внесок у розвиток угорської вищої освіти та наукової діяльності. Ініціатор створення Дебреценського центру аграрних наук і був його першим президентом (2000–2004), проректор Дебреценського університету (2003–2004), ректор (2004–2007). З 2007 р. – проректором Дебреценського університету, президентом Центру агроекономічних наук і професором – керівником Інституту землекористування, техніки і розвитку територій.

Засновник і керівник єдиних у Європі багатofакторних польових тривалих дослідів. Напрямами наукової діяльності є комплексна оцінка обробітку ґрунту, зрошення, штучного добрива і погодних факторів, дослідження їхнього впливу в рослинництві. Понад 30 років займається науковими питаннями вирощування кукурудзи, яка посідає провідне місце у рослинництві Угорщини.

З 2000 р. здійснює керівництво акредитованої Докторської школи рос-

линництва, садівництва і регіональних наук. Під його керівництвом захищено 18 докторських дисертацій.

Автор 355 наукових праць, з них 131 – англійською мовою.

У 2010 р. обрано іноземним членом НААН Відділення аграрної економіки і продовольства.

Заступник голови Комітету рослинництва Сільськогосподарського відділення Угорської академії наук (2001–2008), а з 2009 р. – його голова. Член Дебреценського академічного комітету Угорської академії наук, Аграрної ради Міністерства розвитку територій, Угорської сільськогосподарської кваліфікаційної ради, зовнішній радник Агрохімічногрунтознавчого дослідницького інституту і Сільськогосподарського інституту Угорської академії наук. Почесний доктор Арадського університету (2002), Орадейського університету (2005) та Інституту агроелектроенергетики і економіки природокористування НААН (2010). Головний редактор наукового журналу «Рослинництво», «Acta Agronomica Hungarica» та член редакційного комітету українського наукового журналу «Актуальні проблеми права: теорія та практика».

Брав участь у роботі Міжнародної дослідницької організації щодо обробітку ґрунтів («International Soil Tillage Research Organization»). Лауреат премії за найвищі здобутки наукової роботи (1983), Премії ім. Арань Шандора (1997), професорської стипендії ім. Сечені (1997), Премії ім. Сент-Дьорді Алберта (2001), Премії ім. Сечені (2006). За практичне застосування результатів досліджень як ректор Дебреценського університету нагороджений Премією ім. Сократа (2006). У 2007 р. вчений отримав Вищу премію Угорської академії наук за книгу «Вирощування кукурудзи». Наукову працю Я. Надя «Обробіток і використання ґрунтів» відзначено найвищою премією Міжвідомчого книговидавничого експертного комітету (2008). За розвиток угорського рослинництва і селекції Наукова рада ВАТ «Дослідження зерна» нагородила вченого медаллю ім. Бароша Ласло (2009). Багаторічну плідну викладацьку діяльність науковця відзначено премією «За екологічну технічну освіту» фонду «Pro Renovanda Cultura Hungariae» (2010).

НЕМЧУК Кшиштоф

*Вчений у галузі ветеринарії,
доктор ветеринарних наук, професор,
іноземний член НААН (2020),
Республіка Польща*

Народився 16 жовтня 1969 р. у м. Казімеж Дольний (Республіка Польща). У 1995 р. закінчив ветеринарний факультет Люблінського природничого університету за спеціальністю ветеринарія. Після закінчення університету, з 1995 р. почав працювати в лабораторії хвороби великої рогатої худоби та овець Державного ветеринарного інституту в Пулавах (Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy, Puławy), де у 2002 р. захистив кандидатську дисертацію.

З 2004 по 2011 р. працював завідувачем лабораторії серологічної діагностики та керівником національної референс-лабораторії Q-лихоманки Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин. З 2007 по 2012 р. – керівник відділу хвороб великої рогатої худоби та овець.

У 2011 р. професор Кшиштоф Немчук очолив Державний ветеринарний інститут у Пулавах.

Завдяки своїй наполегливій праці у 2013 р. захистив докторську дисертацію на тему: «Q-гарячка – порівняльний аналіз діагностичних методів та оцінка ризику захворювань у Польщі», отримав ступінь доктора ветеринарних наук. Великим професійним успіхом, що підтвердив важливість результатів наукових досліджень професора Кшиштофа Немчука, які описані у докторській дисертації, було опублікування їх у журналі «Ветеринарна мікробіологія», коефіцієнт рейтингу якого становить 3,127. Особливо варто відзначити той факт, що з моменту здобуття ступеня доктора ветеринарних наук його наукові досягнення значно виростили та опубліковані у відомих журналах з високим міжнародним рейтингом.

Наукова діяльність професора Кшиштофа Немчука стосується галузі епідеміології інфекційних хвороб тварин, молекулярної біології та серологічних методик і методів, яких він набув у провідних європейських референс-лабораторіях. За час своєї професійної діяльності здобув знання

і проводив наукові дослідження в рамках як статутної діяльності багаторічних програм, так і грантових проєктів, у більшості з яких він був керівником.

Багатий досвід наукового керівника професор Кшиштоф Немчук отримав в Інституті Фрідріха-Леффлера (м. Єна, Німеччина), де, будучи молодим дослідником, він працював керівником лабораторії серологічної діагностики і відповідав за проведені там дослідження за напрямом інфекційні хвороби тварин. Особливо варто відзначити той факт, що лабораторія та режим роботи було створено ним з нуля. Він дуже активно брав участь у процесі впровадження системи управління не лише на рівні своєї лабораторії, а й усього Інституту.

Набуті наукові знання та досвід професора Кшиштофа Немчука у сфері співпраці з органами ветеринарної адміністрації, з якими він активно співпрацював, особливо в контексті адміністративних та діагностичних процедур у разі виникнення інфекційних захворювань, було відповідно оцінено. Зокрема, у 2006–2008 рр. професор Кшиштоф Немчук представляв Польщу у Європейському офісі Управління з безпеки харчових продуктів (EFSA), де він інтенсивно працював у відповідальній робочій групі моніторингу виникнення зоонозів. Його наукові інтереси зосереджувалися переважно на інфекційних захворюваннях тварин, але особливою сферою інтересу була Q-лихоманка і хламідіоз. Він брав активну участь у міжнародному дослідницькому проєкті COST Action «Хламідіоз тварин та його зоонотичні наслідки», а у 2007 р. під його керівництвом було організовано і проведено Європейський хламідійний конгрес на базі Інституту в Пулавах. Крім того, він був головою та членом оргкомітетів низки національних та міжнародних наукових форумів, конференцій, семінарів.

Активна, досконала діяльність професора Кшиштофа Немчука відображена в його наукових здобутках: загалом у його доробку 118 наукових статей, зокрема 17 експериментальних робіт, 46 монографій, 24 огляди і науково-популярні публікації, понад 25 доповідей на наукових форумах та конференціях. Його наукові публікації неодноразово відзначалися на міжнародних конкурсах. Він отримав, серед інших, нагороду ректора Медичної академії у Варшаві за одну з експериментальних робіт, а також нагороду Польського товариства ветеринарних наук за монографію.

У 2020 р. отримав вчене звання професора, а також був обраний іноземним членом (академіком) Національної академії аграрних наук України.

ОКАБЕ Йошіхіко

*Вчений у галузі економіки
сільського господарства,
доктор економічних та історичних наук,
професор, іноземний член НААН (2020),
Японія*

Народився 1973 р. Освіту здобув в Осацькому університеті (Японія).

Професійна діяльність професора Окабе тісно пов'язана з Україною. З 2010 р. брав активну участь у міжнародних конференціях та симпозіумах в Україні та Японії з питань економіки та політики, дипломатії та безпеки; здійснював підготовку українсько-японського форуму з культури і регіональної економіки, виступав з доповідями у комітетах Верховної Ради України. З 2014 р. в Посольстві України в Японії виконував повноваження офіційного спостерігача на позачергових виборах народних депутатів до Верховної Ради України.

З 2018 р. пан Окабе виступає експертом Центру досліджень Росії (Україна) та президентом Асоціації українознавців Японії (член Міжнародної асоціації українознавців).

Професор Йошіхіко Окабе підготував п'ять монографій та понад сотню публікацій, частина з яких присвячена й Україні.

Діяльність професора Йошіхіко Окабе тісно пов'язана з Україною і сприяє розвитку українсько-японських відносин та укріпленню державних інтересів України на міжнародній арені. Робота та громадська діяльність на благо України Йошіхіко Окабе високо оцінена рядом відзнак, серед яких, зокрема «Знак Пошани» від Головного управління МВС України м. Києва, почесна відзнака Національної академії аграрних наук України та нагороди Української православної церкви Київського патріархату Святого архістратига Михаїла.

Почесні звання, титули та членства: Іноземний член Національної академії аграрних наук України, Заслужений професор Національної академії державного управління при Президентові України, Почесний доктор Інституту агроєкології та природокористування НААН, Почесний громадянин міста Лондона (The Freedom of the City of London).

Нагороди: орден Святого архістратиґа Михаїла (УПЦ КП), орден Святого апостола Андрія Первозваного II ступеня (УПЦ КП), орден Святого рівноапостольного князя Володимира II ступеня, медаль «За жертвність і любов до України». Нагороджений золотим, срібним і бронзовим хрестами Українського реєстрового козацтва – за значний внесок у розвиток УРК.

ПЕЙОТЕН Гі

*Вчений у галузі біофізики,
доктор фізичних наук,
іноземний член НААН (1993),
Франція*

Народився 1 листопада 1940 р. у м. Парижі (Франція).

Упродовж 1960–1962 рр. навчався у Вищій політехнічній школі, потім у Вищій гірничій школі у м. Парижі.

У 1974 р. здобув науковий ступінь доктора наук у галузі фізики (з відзнакою).

Протягом 1989–1992 рр. працював заступником директора СЕА, потім очолював Національний комітет оцінки досліджень (1989–1991), ШИЛ (1991–1999), СІКЛО (1992–1999), дослідницьку групу XI плану (1991–1995), Раду директорів Вищої гірничої школи в Албі-Кармо (2000–2003), Генеральну раду ШЛ/РО (1999–2005). З 2005 р. обіймає посаду Постійного секретаря Академії сільськогосподарських наук Франції. Напрямами наукової діяльності вченого є базові механізми фотосинтезу, передача енергії, електронів, структура фотосинтетичної мембрани, оптичні ультрашвидкі методи тощо.

У 1993 р. обрано іноземним членом УААН Відділення рослинництва.

З 1991 р. є членом Ради директорів Французького інституту нафти, Вищої ради з досліджень та технологій (1987–1989), Ради з питань напрямів Вищої гірничої школи (м. Париж, 1987), Педагогічної ради Вищої політехнічної школи (1985–1990), Національного комітету програми «Розвиток біотехнологій», Комітету з етики та безпеки ШИЛ (2000). Гі Пейотен є офіцером нагород «Почесного Легіону» та «За заслуги», командором відзнаки «За заслуги у сільському господарстві».

Володар Академічної пальмової гілки.

ПЕХХАКЕР Герман

*Вчений у галузі бджільництва,
іноземний член НААН (2002),
Австрія*

Народився 13 березня 1939 р.

Упродовж 1957–1959 рр. навчався у Сільськогосподарській середній школі (школі лісового і гірського землеробства). Вищу освіту здобув у Сільськогосподарському коледжі «Francisco Josephinum» (м. Візельбург, 1961–1965). Поряд з навчанням працював на фермі батьків (1953–1961).

Трудову діяльність розпочав науковим співробітником, згодом очолив Відділ бджільництва в Інституті бджільництва (м. Лунцам-Зеє, 1965–2004).

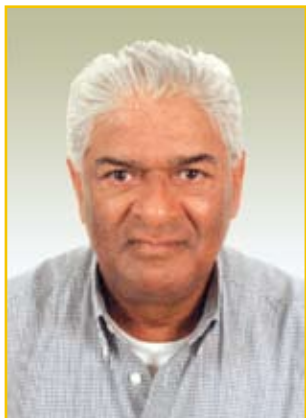
У 1981–2008 рр. – викладач і науковий керівник Віденського аграрного університету. Водночас працював лектором у Віденському університеті ветеринарії, Університеті Загреб та ін.

Окрім наукової діяльності в інституті, Герман Пеххакер навчався у Віденському аграрному університеті (1969–1975).

Захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня магістра на тему: «Методи прогнозування виробництва нектару для одержання меду» 13 березня 1975 р. У 1984 р. отримав ступінь доктора філософії.

Проводив тренінги в Австралії (1980), Таїланді (2003), очолював проєктні роботи в Непалі, Марокко, Таїланді і Чилі. Особливої уваги заслуговувала робота вченого з дослідження бджільництва і селекції в Непалі. З 1992 р. очолює Асоціацію австрійських бджолярів.

У 2002 р. обрано іноземним членом УАН Відділення ветеринарної медицини та зоотехнії.

РАДЖАРАМ Санжай

*Вчений у галузі селекції пшениці,
іноземний член НААН (1999),
Сербія*

Народився 10 лютого 1943 р. в Індії.

У 1968 р. у Сіднейському університеті (Австралія) захистив кандидатську дисертацію на тему: «Генетика стійкості пшениці до іржі».

Упродовж 1969–1972 рр. працював генетиком-фітопатологом CIMMYT (Мексика); керівником лабораторії селекції пшениці CIMMYT (1972–1995); директором програми пшениці CIMMYT (1996–2003); виконавчим директором Seed International (Мексика) (2003–2006) і консультантом Patronato (PIEAES) (м. Сонора, Мексика).

Вчений видав друком понад 450 наукових праць, серед них 37 розділів у книгах.

Під його керівництвом підготовлено 7 кандидатів наук і 14 магістрів.

Займається обміном генетичних матеріалів з українськими вченими, а також інформацією в рамках міжнародного проекту.

У 1999 р. обрано іноземним членом УААН Відділення рослинництва.

Член Американського агрономічного товариства (1998), Американського товариства сільськогосподарських культур (1998), Національної академії наук Індії (1991), іноземний член Казахської сільськогосподарської академії (1998), член Академії сільськогосподарських наук Індії.

За багаторічну сумлінну працю вчений відзначений 37 нагородами, зокрема, урядами Великої Британії (1998), Китаю (1998, 2000), Австралії (2001), Індії (2001), Казахстану (2003).

РЮЙТЕЛЬ Арнольд

*Вчений у галузі тваринництва,
доктор сільськогосподарських наук, професор,
іноземний член НААН (2002),
Естонська Республіка*

Народився 10 травня 1928 р. на о. Сааремаа у волості Лаймьяла (Естонія).

У 1949 р. закінчив сільськогосподарський технікум в Янеда. Вищу освіту здобув в Естонській сільськогосподарській академії (1964).

Трудову діяльність розпочав старшим агрономом на о. Сааремаа (1949–1950), у 1955–1957 рр. – викладач Тартуського училища механізації сільського господарства; у 1957–1958 рр. – головний зоотехнік дослідної бази; у 1958–1963 рр. – заступник директора науково-дослідного інституту тваринництва і ветеринарії Естонської РСР; у 1963–1969 рр. – директор дослідно-показового радгоспу «Тарту» Естонської РСР; у 1969–1977 рр. – ректор Естонської сільськогосподарської академії. Відтоді починається його політична кар'єра: стає членом бюро Центрального Комітету Компартії Естонії (1977). З 1977–1979 рр. – секретар ЦК КП Естонії з питань сільського господарства; 1979–1983 рр. – 1-й заступник голови Ради міністрів Естонської РСР; 1983–1990 рр. – голова Президії Верховної Ради Естонської РСР; 1991–1992 рр. – член Конституційної Асамблеї, яка створила проект Конституції Естонії.

У 1991 р. – захистив докторську дисертацію. У 1994–2000 рр. – голова Народної спілки Естонії Eestima Rahvaliid, 1995 р. – віце-спікер Рійгікогу парламенту Естонії. У 2001 р. – стає Президентом Естонії.

Особисті контакти з українськими елітами очевидно склалися ще в радянський період, коли Рюйтель очолював ЕРСР. Активно контактує з офіційним Києвом навіть після складення повноважень Президента. У 2008 р. Рюйтель брав участь у київському міжнародному форумі «Європа–Україна». Там він зробив низку політичних заяв, зокрема про відповідність України демократичним стандартам Європи.

У 2002 р. обрано іноземним членом УААН Відділення ветеринарної медицини та зоотехнії.

Автор понад 100 наукових праць.

Він є почесним доктором Бенлі Коледжу США, Гельсінського університету Фінляндії, Національного Сільськогосподарського університету України, Університету Св. Івштана (Угорщина) та ін.

Нагороджений польським Орденом Білого Орла (2002), «Святого Олафа» (Норвегія, 2002), «Ордена Заслуг» (Угорщина, 2002), «Національного Ордена Заслуг» (Мальта, 2003), «Національного Ордена Заслуг» (Румунія, 2003) та ін.

СТАНКО
Бобош
(1950–2019)

*Вчений у галузі ветеринарної медицини,
доктор ветеринарних наук, професор,
іноземний член НААН (2007),
Сербія*

Народився 7 липня 1950 р. у Сербії.

У 1974 р. закінчив Факультет ветеринарної медицини в Белграді.

У 1981 р. отримав ступінь магістра на Факультеті ветеринарної медицини за спеціальністю захворювання великої рогатої худоби.

Трудову діяльність розпочав науковим асистентом (1982), старшим науковим асистентом у Науковому інституті ветеринарної медицини в м. Нови-Сад (1986). У 1991 р. призначений доцентом, старшим науковим асистентом (1998), професором (1999, 2001, 2006) на факультеті сільського господарства в м. Нови-Сад. Директор Інституту ветеринарної медицини у м. Нови-Сад.

У 1991 р. отримав ступінь доктора наук на Факультеті ветеринарної медицини у Белграді.

Основними напрямками наукової діяльності є охорона здоров'я великої рогатої та молочної худоби, боротьба з лейкозом як засіб покращання виробництва молока і його якостей.

Вчений зробив вагомий внесок у дослідження теоретичних і практичних аспектів інфекційної патології сільськогосподарських тварин, зокрема хвороб молочної залози великої рогатої худоби, розробку системи якості молока та її впровадження в країнах Європейського Союзу.

У 2007 р. обраний іноземним членом УААН Відділення ветеринарної медицини та зоотехнії.

Пішов із життя 12 липня 2019 р.

ТОМПСОН Роберт

*Вчений у галузі агроекології, професор,
іноземний член НААН (1993),
Сполучені Штати Америки*

Вищу освіту здобув у Корнельському університеті у 1967 р.
Магістр природничих наук (1969). У 1974 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Трудову діяльність розпочав старшим економістом з персоналу для забезпечення продовольства і сільського господарства в Раді Президента з економічних питань (1983–1985). Помічник секретаря з економічних питань у Міністерстві сільського господарства США (1985–1987).

Вчений зробив вагомий внесок у підготовку законопроекту – Генеральної згоди з тарифів і торгівлі. Професор економіки сільського господарства Університету Пурдю (1974–1993). Особливу увагу зосереджував на сільськогосподарській торговельній та аграрній політиці США і світовому розвитку сільського господарства. У 1995–1998 рр. обіймав посаду президента і генерального директора Міжнародного інституту з розвитку сільського господарства, що здійснював проекти у 40 країнах світу щодо скорочення масштабів бідності і голоду завдяки збільшенню продуктивності сільського господарства й зайнятості сільського населення разом зі збереженням якості навколишнього середовища.

У 1998–2002 рр. працював у Всесвітньому банку директором з розвитку сільських районів, лісівництва і сільського господарства. Також обіймав посаду старшого радника банку з питань аграрної політики. Протягом 1987–1993 рр. був деканом факультету сільського господарства Університету Пурдю, де займався сільськогосподарською освітою, розширенням кола наукових досліджень, міжнародними програмами. Крім того, опікувався питаннями законотворення в штаті Індіана. Завідувач кафедри аграрної політики в Університеті штату Іллінойс в Урбана-Шампейн.

Член Американського департаменту аграрної політики Консультативно-

го комітету з торгівлі та Міжнародної продовольчої і сільськогосподарської ради з питань торгової політики.

Наукове коло інтересів ученого зосереджується на дослідженні питань із сільськогосподарської політики, торгівлі, міжнародної конкурентоспроможності сільського господарства Середнього Заходу, інформаційного забезпечення аграрної галузі, глобального голоду і бідності.

Вчений вдало поєднував наукову діяльність з викладацькою. Він читав лекції, проводив консультації і здійснював наукове керівництво дослідженнями у понад 90 країнах світу. Автор понад 120 наукових праць з питань економіки сільського господарства.

У 1993 р. обрано іноземним членом УААН Відділення землеробства, меліорації та механізації. Почесний доктор Університету штату Пенсільванія і Університету Далхауз (Канада), іноземний член Шведської королівської академії сільського і лісового господарства. Член Міжнародної асоціації управління АПВ, Ради з міжнародних відносин і Чиказької ради з глобальних питань, Американської асоціації економіки сільського господарства, Американської асоціації сприяння розвитку науки. Перший лауреат Премії Університету Пурдю «За сільськогосподарські дослідження» (1982), нагороджений орденом «За заслуги» (1989), «За сумлінну працю та значний внесок у харчову і сільськогосподарську науку» Міністерства сільського господарства США (1995).

ТОПЕЛЬ Девід

*Вчений у галузі годівлі тварин,
іноземний член НААН (1993),
Сполучені Штати Америки*

Бакалавр наук (Університет Вінконсін, США, 1960), магістр природничих наук (Університет штату Канзас, США, 1962).

У 1965 р. отримав ступінь доктора філософії у Мічиганському державному університеті.

Упродовж 1965–1979 рр. працював асистентом, доцентом і професором кафедри тваринництва і харчових технологій. Одночасно обіймав посаду завідувача відділу тваринництва, професора Аубурнського університету (1979–1988).

Протягом 1988–2000 рр. – декан аграрного факультету Коледжу Університету штату Айова (США) та директор Дослідної станції сільського господарства і доведення у штаті Айова.

З 2000 р. повернувся до Департаменту тваринництва.

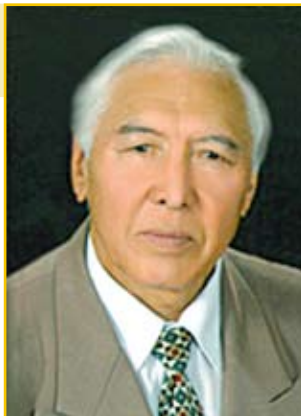
У 1993 р. обрано іноземним членом УААН Відділення ветеринарної медицини та зоотехнії.

УРАЗАЛІЄВ Рахім Алмабекович

*Вчений у галузі
селекції і генетики рослин,
доктор біологічних наук, професор,
іноземний член НААН (1993),
Республіка Казахстан*

Народився 8 грудня 1935 р.

Вищу освіту здобув у Казахському державному сільськогосподарському інституті за фахом агроном, селекціонер (1960).

Працював завідувачем відділу селекції, генетики і насінництва зернових культур (1970–2011). Протягом 1977–2007 рр. паралельно очолював Східний селекційний центр. Упродовж 1991–1996 рр. обіймав посаду віцепрезидента Казахської академії сільськогосподарських наук.

У Всесоюзному селекційно-генетичному інституті (м. Одеса) захистив кандидатську дисертацію на тему: «Успадкування господарсько-біологічних ознак міжвидових гібридів озимої твердої пшениці» (1970) та докторську: «Біологічні основи селекції озимої пшениці казахських агро-, екотипів» (1989). Вчене звання професора присвоєно у 1991 р.

Автор понад 700 наукових праць (1968–2011), у тому числі 24 книг і збірників, 15 науково-методичних рекомендацій; має 76 авторських свідоцтв на сорти, алгоритми, 30 патентів на винаходи. Під керівництвом вченого підготовлено 29 докторів і 37 кандидатів наук.

У 1993 р. обрано іноземним членом УАН Відділення рослинництва.

Академік Національної академії наук Республіки Казахстан (1992), Російської академії сільськогосподарських наук (1998). Голова Республіканської координаційної ради з проблеми «Агроекологія і охорона навколишнього середовища», Казахського комітету з науки і технології зерна (1992–2011), Казахського товариства селекціонерів і генетиків ім. М.І. Вавилова (1993–2011), член Міжнародної ради з біорізномодів (1979–2008), Президії Національної академії наук Республіки Казахстан.

Відзначений відомчими нагородами СРСР, Казахської РСР і Республіки Казахстан: 2 золотими, 2 срібними і 3 бронзовими медалями ВДНГ СРСР (1962, 1964, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985), «За освоєння цілинних і пере-

логових земель» (1964), «За трудову відзнаку» (1983); орденами «Знак Пошани» (1987), Трудового Червоного Прапора (1989), Почесними Грамотами Верховної Ради Казахської СРСР (1985, 1989), республік Узбекистан (1994), Таджикистан (1999), Киргизстан (2003). Нагороджений медалями імені В.М. Ремесла (1991), П.П. Лукьяненка (2003), І.А. Синягина (2004), А.І. Барасва (2003, 2009), Хо Ши Міна (1984), Клементя Готвальда (1990), Цілині 20, 30, 40 і 50 років (1974, 1984, 1994, 2004); орденом першого Президента Республіки Казахстан (2002) та ін. Має почесне звання заслуженого винахідника СРСР (1991).

ФАЙБИШЕНКО
Борис
Олександрович

*Вчений у галузі технічних наук,
іноземний член НААН (2020),
Сполучені Штати Америки*

Народився 5 жовтня 1948 р. у м. Київ, Україна.

Закінчив Київський ордена Леніна державний університет ім. Т.Г. Шевченка за фахом геолог, гідрогеолог (1970).

Працював: з 1995 р. і донині – штатний вчений з Наук про Землю відділу енергетики та геології Національної лабораторії Лоуренса Берклі, Каліфорнія; 1991–1996 рр. – науковий співробітник кафедри матеріалознавства та мінеральної інженерії Каліфорнійського університету, Берклі, штат Каліфорнія; 1986–1990 рр. – завідувач лабораторії гідрогеологічного та інженерно-геологічного прогнозування Київського державного університету, м. Київ, Україна; 1983–1986 рр. – завідувач лабораторії гідрогеології рекультивациі земель Київського державного університету, м. Київ, Україна; 1977–1983 рр. – старший науковий співробітник Київського державного університету, м. Київ, Україна; 1970–1977 рр. – інженер, старший інженер та керівник польової експедиції Київського державного університету, м. Київ, Україна.

У 1978 р. у Всесоюзному інституті гідротехніки і меліорації захистив кандидатську дисертацію на тему: «Исследование водной миграции в зоне аэрации и разработка метода ее прогнозирования».

У 1988 р. в Московському державному університеті екологічної інженерії захистив докторську дисертацію на тему: «Научно-методическое обоснование для исследования водно-солевого баланса в почвах на орошаемых территориях».

Доктор технічних наук з 1988 р.

Науковий досвід: Польові, лабораторні, теоретичні та моделюючі дослідження потоку рідини та транспортування хімічних речовин у ґрунті, зоні аерації та підземних водах, що стосуються характеристики ділянок, моніторингу і відновлення забруднених органічними, металевими та радіоактивно забрудненими ґрунтами і ґрунтовими водами та захоронення ядерних відходів у геологічних формаціях. Теоретичні дослідження і чисельне

моделювання потоку рідини та хімічного транспорту в ненасичених, насичених переломно-пористих середовищах методами нелінійної динаміки та хаосу, а також моделювання нечітких систем. Забезпечення якості і контроль якості (QA/QC) та статистичний аналіз гідрологічних, геохімічних, радіологічних і метеорологічних даних та розробка нових статистичних підходів для аналізу якості й контролю якості (мережі коваріантної мережі AmeriFlux Eddy, що вимірюють екосистему CO₂, води і потоки енергії; тропічні майданчики NGEE та науковий проєкт вододілу території). Експертиза проєктів, радіоактивно-забруднених місць та полігонів відходів у США і радіоактивно забруднених земель і сховищ ядерних відходів в інших країнах – Чорнобиль (Україна); Фукусіна Даїчі АЕС (Японія); Маяк, озеро Карачай, Красноярськ, Томськ (Росія); Ezeiza NW-сховище та Агесо (Аргентина).

Опубліковано 220 наукових праць, у тому числі: більше 140 рецензованих наукових робіт, 9 книг і 8 глав книг, понад 100 тез наукових презентацій, понад 60 доповідей і 8 патентів. Нині редагує книгу для Американського геофізичного союзу і Wiley Publisher про застосування нечіткої логіки в науках про навколишнє середовище.

Редактор: Старший редактор, Екологічні науки, Оксфордська дослідницька енциклопедія, Оксфордський університетський прес, з 2014 р. і донині – Асоційований редактор журналу Vadose Zone (2003–2011, 2016). Гостьовий редактор: Міжнародний журнал «Water» (Вода), Спеціальний випуск про Воду та транспорт розчинів у зоні аерації, 2016–2018; Журнал «Vadose Zone» (Зона Аерації), Спеціальний випуск про складні ґрунтові системи, 2015–2016; Міжнародний журнал «Environmetal Science and Pollution Research» (Дослідження екології та забруднення), Спеціальний випуск № 1 про Чорнобиль, грудень 2003 р.; Співредактор п'яти опублікованих монографій: «Динаміка потоку та транспорту в тріщинних породах» (2000 і 2005); «Динаміка рідин у складних тріщинних-пористих системах» (2015); «Гідрогеологія, хімічне вивітрювання та утворення ґрунтів» (2021).

Обрано іноземним членом Національної академії аграрних наук України у 2020 р.

Член наукових та професіональних товариств: Американський геофізичний союз; Геологічне товариство Америки; Товариство ґрунтознавства Америки.

Національна асоціація підземних вод; Міжвідомчий керівний комітет з мультимедійного моделювання навколишнього середовища (ISCMEM). Робоча група з питань екстремальних подій (ESEWG) Федерального підкомітету з гідрології Консультативного комітету з питань інформації про води (ACWI).

ХУД Ламартін Ф.

*Вчений у галузі
харчової і переробної промисловості,
іноземний член НААН (1993),
Сполучені Штати Америки*

Народився 25 лютого 1937 р. у США.

У 1993 р. обраний іноземним членом УААН Відділення аграрної економіки і продовольства.

Почесний професор Коледжу сільськогосподарських наук Пенсільванського університету (College of Agricultural Sciences of Penn University of Pennsylvania). Почесний доктор НУБіП України (1993).

ЧАКІ Чаба

*Вчений у галузі
аграрної економіки,
доктор економічних наук, професор,
іноземний член НААН (1993),
Угорщина*

Народився в 1940 р. Вищу економічну освіту здобув в Університеті економічних наук ім. Карла Маркса (1963).

Після закінчення навчання працював практикантом на кафедрі аграрної економіки та розвитку територій університету. Потім обіймав посади асистента (1967), ад'юнкта (1968), доцента (1972). У 1979 р. обраний деканом промислового факультету університету. Упродовж 1985–1991 рр. – ректор університету.

У 1982 р. отримав професорське призначення, а пізніше, у 1991 р. очолив кафедру. Одночасно з працею в Угорщині (1971–1972) займався дослідженнями в Каліфорнійському університеті зі стипендією Форда.

Протягом 1976–1979 рр. очолював сільськогосподарську програму Лаксенбурзького міжнародного інституту прикладного аналізу систем. Упродовж 1985–1987 рр. – віце-президент Європейського товариства аграрної економіки, у 1991–1994 рр. – президент цієї організації. З 1992 р. – член Ради міжнародної аграрної політики. Радник Всесвітньої організації продуктів харчування (1989–1990), Світового банку (1991–2003), член Монетарної ради Угорського національного банку (2005), член Ради директорів Міжнародного інституту аграрної політики (2009, Вашингтон).

У 1971 р. захистив кандидатську дисертацію з економіки, у 1981 р. – докторську.

Учений працює над математичним моделюванням аграрної економіки, застосуванням квантитативних методів у сільському господарстві, перетвореннями в аграрному секторі у Східній Європі і країнах СНД, а також над глобальним аграрним розвитком територій і реформами європейської аграрної системи, проблемами забезпечення продовольством. З ім'ям науковця пов'язано введення в Угорщині використання заснованих на математичній основі методів планування й аналізу сільського господарства. За

дорученням Міжнародної організації сільського господарства і продовольства (FAO) при ООН у межах однієї програми випрацював стимуляційну модель, що слугувала для прогнозування розвитку сільського господарства у соціалістичних країнах у той період. Після зміни системи розпочав займатися теоретичними, насамперед в економічній політиці, проблемами сільськогосподарських перетворень у Східній Європі. Під його керівництвом розробили діючу і нині стратегію розвитку території Світового банку.

Поряд з науковими публікаціями вчений видавав друком підручники і посібники. Будучи очільником університету, разом із Залаї Ерне (Zalai Erno) розпочав перетворення в економічній освіті. Свої праці публікував угорською, англійською та російською мовами. Автор 88 книг і книжкових розділів, а також понад 200 статей та інших публікацій.

У 1993 р. обрано іноземним членом УААН Відділення аграрної економіки і продовольства. Член Комітету аграрної економіки Угорської академії наук (1976), член-кореспондент (1987), дійсний член (1993) Угорської академії наук, іноземний член Грузинської академії сільськогосподарських наук (1995), Російської академії економічних наук (1995). Упродовж 1986–1992 рр. – член редколегії журналу «Экономический обзор», «Acta Oeconomica» (1986–2000), «Agricultural Economics» (1986–1991). З 1985 р. працює в редколегії «European Forum for Agricultural Economics», а також з 1989 р. – «Хозяйство». У 2007 р. очолив редакційний комітет часопису «Деревня», співредактор «EuroChoices» (2007).

За активну професійну, суспільну діяльність відзначений багатьма нагородами, серед яких: орден Зірки Угорської Республіки (1991), орден «Офіцерський Хрест Угорської Республіки» (2005); Лауреат Академічної премії (1970), Премії Сечені (2010); Почесний доктор Чиказького університету DePaul (1987), Гентського університету (1990), Університету Св. Івштана (2006), почесний член Міжнародного товариства аграрної економіки (2003), Європейського товариства аграрної економіки (2008).

ШАРЕЦЬКИЙ Семен Георгійович

*Вчений у галузі економіки
сільського господарства,
доктор економічних наук, професор,
іноземний член НААН (1993),
Сполучені Штати Америки*

Народився 23 вересня 1936 р. у с. Лаврушево поблизу Новогрудки (Польща).

Вищу освіту здобув у Білоруській сільськогосподарській академії (1959). У 1974 р. закінчив Вищу партійну школу при ЦК КПБ. Кандидат економічних наук (1972), доктор економічних наук (1984), професор (1989).

Працював заступником голови (1959–1963), головою колгоспу «Зірка», старшим викладачем (1970–1976), завідувачем кафедри економіки й організації сільськогосподарського виробництва у Вищій партійній школі (1976–1984), головою колгоспу «Червоний Прапор» Воложинського району Мінської області (1984–1993), радником голови Ради Міністрів Республіки Білорусь (1993). Починаючи з 1994 р. активно займався політичною діяльністю.

У 1994–1999 рр. обіймав посаду голови створеної ним Аграрної партії Білорусі, депутат Верховної Ради Республіки Білорусь (1995–1996). З січня по листопад 1996 р. виконував обов'язки голови Верховної Ради. 21 липня 1999 р. депутати Верховної Ради 13-го скликання, прибічники Конституції 1994 р., призначили його в. о. президента. Протягом 1999–2001 рр. мешкав у Вільнюсі (Литва) як очільник легітимної влади Білорусі, якому було надано державну охорону.

З 2001 р. переїздить на постійне проживання до США, де здобув політичний притулок.

У 1993 р. обрано іноземним членом УААН Відділення аграрної економіки і продовольства. Академік Академії аграрних наук Республіки Білорусь (1996), член-кореспондент Російської академії сільськогосподарських наук, академік Міжнародної академії інформаційних процесів і технологій.

ШКОРИЧ Драган Міхайло

*Вчений у галузі рослинництва,
доктор сільськогосподарських наук, професор,
іноземний член НААН (2009),
Сербія*

Народився 16 вересня 1937 р. у м. Ведашич (Хорватія).

Вищу освіту здобув у 1965 р. в Університеті у м. Нови-Сад (Сербія).

Трудову діяльність розпочав у Новосадівському дослідному інституті сільського господарства, який згодом став Інститутом польових і овочевих культур, асистентом із селекції соняшнику (1964–1968), викладачем (1968–1978), старшим викладачем факультету сільського господарства (1978–1983), доцентом кафедри селекції рослин та насінництва (1983–1990), професором (1990). Упродовж 1980–2006 рр. очолював Департамент масляних культур Інституту польових і овочевих культур у м. Нови-Сад, обраний президентом Ради директорів інституту та членом Ради наукового і технічного розвитку (два терміни).

Д.М. Шкорич одержав ступінь магістра наук у галузі генетики й селекції рослин на факультеті сільського господарства у м. Нови-Сад (1968). У 1975 р. захистив докторську дисертацію із генетики і селекції соняшнику. Вчене звання професора присвоєно у 1990 р. Особливої уваги заслуговує внесок вченого у селекцію соняшнику.

Доробок науковця у розвитку гібридів соняшнику зробив його одним з найвідоміших селекціонерів соняшнику у світі. Він є розробником і співрозробником понад 50 видів гібридів соняшнику, випущених у Сербії, і 129 гібридів – за кордоном. Водночас із різними партнерськими організаціями зарубіжних країн розробив 78 спільних гібридів. Зокрема, у 2006 р. було вирощено на площі понад 2 млн га у всьому світі, що становить 10 % всесвітніх посівних площ під соняшником.

Автор 310 наукових праць, зокрема 4 книг.

Під керівництвом професора Шкорича підготовлено 3 кандидатів і 7 магістрів наук.

У 2009 р. обрано іноземним членом УААН Відділення рослинництва.

Директор Програми з національної біотехнології та агроіндустрії (2003–

2006), повноправний член Югославської інженерної академії (2000), член-кореспондент Сербської академії наук і мистецтв у м. Белград (2003), де є президентом Комітету сербської флори і життя рослин. Головний редактор міжнародного журналу з соняшнику «Helia». Активний член міжнародного наукового товариства. З 1989 р. координує FAO Європейської спільної дослідницької мережі з соняшнику (м. Рим, Італія). Наукові здобутки вченого забезпечили йому членство у Виконавчому комітеті Міжнародної асоціації соняшнику, а також право представляти Сербію у Виконавчому комітеті Європейської асоціації селекціонерів. Міністерство науки Індії призначило вченого офіційним експертом їхньої національної програми з соняшнику.

Голова селекційної програми з соняшнику в межах проєкту розвитку масляних культур в Ірані (1970–1978). Упродовж 1972–1991 рр. очолював три спільні проєкти Міністерства сільського господарства і Служби сільськогосподарських досліджень США, а також брав участь у двох побічних проєктах. Здійснював керівництво дослідженнями дикорослих видів соняшнику разом з Національним інститутом агрономічних досліджень (Франція).

За багаторічну працю і численні здобутки нагороджений національними і міжнародними преміями, серед яких: «Премія Пустовойт» Міжнародної асоціації соняшнику за вагомий внесок у розвиток науки (1988), «Сертифікат Визнання» (1987), «Нагорода Дружби» провінції Джилін Республіки Китай (2005), «Нагорода Дружби» Республіки Китай (2006), нагорода «За відмінну працю», присуджена Міністерством сільського господарства Угорщини (1981), «Першотравнева нагорода» (Югославія, 1980), «Орден Срібної зірки за заслуги перед народом» (Югославія, 1988), «Жовтнева нагорода» (Югославія, 1995), Диплом «Pioneer Hi-Bred», виданий за внесок у розвиток генетики соняшнику на міжнародному рівні (2000) та ін.

ШЛАПУНОВ Василь Миколайович

*Вчений у галузі кормовиробництва,
доктор сільськогосподарських наук,
професор, академік,
іноземний член НААН (1999),
Республіка Білорусь*

У 1960 р. закінчив Білоруську сільськогосподарську академію.

Трудову діяльність розпочав у 1950–1951 рр. дільничним агрономом у Мостівській МТС Гродненської області, у 1953–1955 рр. – Костюковицькій МТС Могильовської області. Упродовж 1955–1959 рр. працював помічником завідувача, завідувачем Давид-Городоцької держсортділянки Брестської області. Протягом 1960–1961 рр. обіймав посаду начальника Пінської районної сільськогосподарської інспекції, головного державного інспектора із закупівлі сільськогосподарської продукції у Пінському районі. З 1964 р. – старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи Білоруського науково-дослідного інституту землеробства (1970–2000); з 2001 р. – завідувач відділу, з 2005 р. – головний науковий співробітник Науково-практичного центру із землеробства Національної академії наук Білорусі.

У 1965 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Вплив передпосівної обробки насіння та інших агротехнічних прийомів на польову схожість, ріст, розвиток і врожайність кукурудзи», у 1988 р. – докторську: «Кормові культури у проміжних посівах і технології їх обробітку в Білорусії». Вчене звання професора присвоєно у 1989 р., у 2003 р. – академіка.

Учений розробив технологію обробітку кукурудзи в Білорусі (оптимізація термінів та густоти посіву, системи застосування добрив, обробітку ґрунту, захисту від бур'янів, строків збирання), наукові принципи формування та технології обробітку 2–3-укісних високопродуктивних агрофітоценозів однорічних трав. Запропонував зональні системи та технології обробітку проміжних посівів (озимих, підсівних, поукісних і пожнивних). Удосконалив системи виробництва рослинного білка для тваринництва в умовах Білорусі. Вивчив закономірності формування врожаю і зміни поживних достоїнств озимого та ярого ріпаку, озимої суріпиці, гірчиці білої,

редьки олійної залежно від агрокліматичних ресурсів, системи добрив, щільності травостоїв, обробітку ґрунту та інших факторів. Під його керівництвом розроблено питання вдосконалення технологій обробітку конюшини лугової і гібридного, соняшнику, галеги східної, лядвенцю рогатого.

Автор 16 гібридів кукурудзи, районованих в Білорусі, в тому числі 11 гібридів створив спільно з селекціонерами України, 5 спільних білорусько-молдовських. Спільно з селекціонерами Інституту зернового господарства НААН створено і районовано в Білорусі 2 сорти суданської трави (Синельниківська, Сінокісна 88) і один сорго-суданський гібрид (Почин 80).

Видав друком понад 300 наукових праць, з них 7 монографій.

Учений проводить велику роботу з підготовки наукових кадрів. Створено наукову школу з кормовиробництва. Ним підготовлено 2 докторів і 21 кандидата сільськогосподарських наук.

У 1999 р. обрано іноземним членом УААН Відділення землеробства, меліорації та механізації.

Академік Академії аграрних наук Республіки Білорусь (1996–2002).

Нагороджений орденом «Знак Пошани» (1976), медаллю за доблесну працю (1985). За високі наукові результати, отримані при виконанні спільних наукових досліджень, В.М. Шлапунову в 2006 р. присуджено премії академій наук України, Білорусі, Молдови.

